

עלי ההגהה

דשיחת

ש"פ בשלח, ט"ו בשבט ה'תשמ"ט

יוצא-לאור לש"פ בשלח ה'תשפ"ג

בפעם הראשונה

יוצא לאור על ידי מערכת
"מפתח"

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה
שנת הקהל

MAFTEIACH

www.Mafteiach.app

נסדר והוכן לדפוס ע"י מנחם מענדל בן פריידא מלכה ושלום דובער בן רבקה

פתח דבר

לקראת ש"פ בשלח, שבת שירה – הננו בזה מוציאים לאור צילום כתי"ק עלייההגהה המלאים – **בפעם הראשונה** – דשיחת ש"פ בשלח, שבת בשירה, חמישה עשר בשבט ה'תשמ"ט.

*

קונטרס זה יוצא לאור ע"י מערכת "מפתח". אפליקציית "מפתח" הינו מיזם שמטרתו לרכז במקום אחד את האודיו, הוידאו, ההנחות הבלתי-מוגהות והמוגהות – לכל שיחה והתועדות של הרבי. הקונטרס הוא הששים ושש בסדרת "הגהות", ובעז"ה יופיעו קונטרסים נוספים בקרוב.

החוברות הקודמות של "עלי-ההגהה" זמינים באפליקציית "מפתח":
[.Mafteiach.app/about](https://mafteiach.app/about)

וכאן המקום לבקש בבקשה כפולה ומכופלת, שכל מי שיש תח"י הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחות ומאמרים – שיואיל להמציאם למערכת, ע"מ לזכות בהם את הרבים.

* * *

והעיקר – יהי רצון שנזכה זיך זעהן מיטן רבי'ן, ולשמוע "תורה חדשה" תיכף ומיד ממש!

מערכת „מפתח“

ועש"ק פ' בשלח, ה'תשפ"ג – שנת הקהל
מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ"י.

משיחת ש"פ בשלח, ט"ז בשבט ה'תשמ"ט – עלי הגהה

בס"ד. משיחת ש"פ בשלח, שבת שירה, חמשה עשר בשבט ה'תשמ"ט.

א. בחמשה עשר בשבט ישנם שני ענינים:

(א) ענין לליל¹ בחמשה עשר שבכל חודש – שבו נעשה מלוי הלכנה¹, "קיימא סיהרא באשלמותא"², ודוגמתו בישראל ש"דומין ללכנה"³ ע"כ ש"מונין ללכנה"⁴ – "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁵, מולד וחידוש הלכנה כר"ח, ועד"ו בנוגע למילוי ושלמות הלכנה בחמשה עשר בו, שמורה על המילוי והשלמות⁶ דישראל.

(ב) וענין פרטי המיוחד לחמשה עשר בשבט – "ראש⁷ השנה לאילן"⁸, שבו מתחדשת צמיחת (חנטה) פירות האילן בשנה זו, ודוגמתו בישראל – "כי האדם⁹ עין השדה"¹⁰, שנמשל לאילן עושה פירות – "מאי פירי מצוות"¹¹, "פירותיו של צדיק (ועמך כולם צדיקים)"¹² מצוות ומעשים טובים"¹³, הינה, שחמשה עשר בשבט הוא זמן מסוגל לחידוש הצמיחה שבישראל, ובלשון הכתוב¹⁴ "עץ פרי גו' אשר ורעו בו גו'", "גרעיני כל פרי שמהן האילן צומח כשנוטעין אותו"¹⁵, הינה, שתידוש הצמיחה הוא לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע לפעולה על ההלל¹⁶, שגם הוא נעשה אילן עושה פרי, כגלגל "פירותיהן ופירי פירותיהן עד עולם"¹⁶.

ב. ויש לומר, ששני ענינים אלו – "ראש השנה לאילן" ו"קיימא סיהרא באשלמותא" – שייכים זה לזה:

מבואר בכ"מ¹⁷ שהקביעות דחג הפסח וחג הסוכות בחמשה עשר בחודש (ניסן א[ח]תשרי) קשורה עם המעלה דחמשה עשר בחודש שבו קיימא סיהרא באשלמותא, כאמור, שמילוי ושלמות הלכנה מורה על המילוי והשלמות דישראל, ולכן, בזמן מעמד ומצב זה נקבעו הימים טובים¹⁸. ועפ"ז י"ל גם בנוגע ל"ראש השנה לאילן" – שקביעותו בחמשה עשר בשבט קשורה עם המעלה דחמשה עשר בחודש, מילוי ושלמות הלכנה, כלומר, מכיון שישראל נמצאים במעמד ומצב של מילוי ושלמות, לכן, נעשה אצלם גם חידוש הצמיחה.

(1) להעיר משיעור היומא ברמב"ם (הל' ברכות פ"ו ה"ו) "מכרך עלי" (על חידוש הלכנה) עד ששה עשר יום בחודש עד שתמלא פנימיתה" (עד ט"ז, ולא ט"ו) ככלל, שהרי אחר שעברו ט"ו יום נתמלא פנימיתה – כס"מ שם.
(2) זהר ח"א קג, רע"א. רכה, סע"ב; רמט, ב. ח"ב פה, רע"א. רטו, א. וראה שמורר פט"ו, כו.
(3) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ז, ג.
(4) סוכה טס, וראה אה"ת בראשית ד, סע"ב ואילן, ועוד.
(5) נוסח הברכה דקידוש לכנה – מנהדרין כב, א, רמב"ם שם ה"ט"ז (שיעור היומא).
(6) ובהדגשה יחידה בשנה זו – שנת העיבור, שהיא "שנה תמימה" (ערכין לא, א), כלל גם שעבודתם של ישראל היא באופן של תמימות ושלמות.
(7) ריש מסי ר"ה.
(8) כ"ה – "לאילן", לשון יחיד – במשנה, אבל בכמה ספרים, ו"פוק חזי מאי עמא דבר" – "ראש השנה לאילנות", לשון רבים. וראה לקוטי לוי"צ (אגיק ע' תיג) "ראש השנה לאילנות, כי אילן במלואו אל"ף יחיד למיד גו"ן נימט שב"ט... אילן הוא הדי אר" כמספח... ורמזו זה באותיות אילן איי רית אדי הוי כוי", וכמשך לבאר הענין ד"אילנות לשון רבים כוי", עיי"ש.
(9) אדם האמתי (למטה) – "אדם קרויין אדם" (יבמות סא, רע"א), עיי"ש אדמה לעילוי (ראה של"ה ג, רע"א, ועוד).
(10) שופטים כ"ט, ט; תענית ו, א.
(11) טושה מה, סע"א.
(12) ישעיה ס, כא.
(13) ב"ר פ"ל, ג.
(14) בראשית א, יא.
(15) פ"ש"י עה"פ.
(16) ל' חז"ל – כתובות רפ"ט.
(17) ראה פ"ח שער תה"ש בסופר (דרוש סוד ט"ו כאב), סה"מ עמ"ד ע' רוח ואילן, ועוד.
(18) ובפרטיות: חג הפסח* – התחלת העבודה דחדש הקיץ, וחג הסוכות – התחלת העבודה דחדש החורף.

* כלל גם חג השבועות – ששכיבונו אינה תלוי בימי החודש, כי אם, תמימות יום הפסח, ונמצא, שגם הוא קשור עם מילוי הלכנה וחדוש ניסן.

.. (א) ענין הכללי שבחמשה עשר שבכל חודש ..

.. ודוגמתו בישראל ש"דומין ללבנה" עד ש"ו"מונין ללבנה" ..

.. (ב) וענין הפרטי המיוחד לחמשה עשר בשבט ..

.. אלא גם בנוגע לפעולה על הפרי - הזולת, שגם הוא נעשה אילן עושה פרי, פולל ועד "פירותיהן ופירי פירותיהן עד עולם" ..

ס"ב

.. מבואר בכ"מ שהקביעות דחג הפסח וחג הסוכות בחמשה עשר בחודש (ניסן אדר ותשרי) ..

1) להעיר משיעור היומי ברמב"ם .. [לאחר התיבות "משיעור היומי" - כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לצנין:] של ..

17) ראה פע"ח שער חגה"ש בסופו - לאחרי סיומו (בכותרת - דרוש סוד ט"ו באב) ..

שוה"ג להערה 18) .. כי אם, חמישים יום לאחרי בהמשך לחג הפסח ..

ג. וצריך להבין:

מילוי ושלימות (קיימא סיהרא באשלמותא) וחיודש הצמיחה (ראש השנה לאילן) הם לכאורה תרתי דסתרי, כי, חיודש הצמיחה מדגיש שלא רק שעדיין לא נשלמה מציאותו, אלא יתירה מזה, שעכשיו צריך להתחיל לגדול ולצמוח!?

יש לומר הביאור כזה — שהיא הנותנת:

מכיון שישראל קשורים עם הקב"ה שהוא איך־סוף, הרי, השלימות האמיתית שלהם היא גם באופן של איך־סוף, היינו, שכלל שתגדל מעלת עבודתם באופן של מילוי ושלימות, עד לדרגת צדיק ("ועמך כולם צדיקים") — יודעים ומרגישים שצריכים להתעלות לדרגא ושלימות נעלית עוד יותר, ובה גופא — לא רק שעדיין לא נגמרה השלימות שלהם¹⁹, אלא יתירה מזה, שעכשיו צריכים להתחיל לגדול ולצמוח²⁰, היינו, להתעלות בעילוי שבאיך־ערוך לגמול לגבי מעמדם ומצבם הקודם, עד כדי כך, שנחשב כמו שרק עתה מתחילה צמיחתם!

ד. ונמצא, שבחמשה עשר בשבט יש עילוי לגבי כל חמשה עשר דכל חדשי השנה, כולל גם (בפרט אצל) חמשה עשר בניסן וחמשה עשר בתשרי²¹:

בחמשה עשר שבכל חדשי השנה מודגש (בעיקר) ענין המילוי והשלימות, היינו, שמעמדם ומצבם ועבודתם של ישראל ("צ"ל) נעשה באופן של מילוי ושלימות; ואילו בחמשה עשר בשבט, "ראש השנה לאילן", מודגש בעיקר (לא המילוי והשלימות שהיו עד עתה, כי אם) שגם לאחר המילוי והשלימות דהעבר נרשת עבודה נעלית יותר, עד לעילוי שבאיך־ערוך לגמול — התחלת צמיחה וגידול מחדשים.

בסגנון אחר קצת: השלימות דחמשה עשר בכל החדשים, היא, שלימות שע"פ סדר והדרגה, מדידה והגבלה, החל ממולד הלבנה בר"ח, ומוסיף והולך מיום ליום, עד למילוי ושלימות הלבנה בחמשה עשר בו; ואילו השלימות דחמשה עשר בשבט, היא, שלימות שלמעלה מסדר והדרגה, מדידה והגבלה, שלימות אמיתית באופן של איך־סוף, שלכן, לצל שגדל מעלת השלימות שלפניו ה"ז רק התחלת הצמיחה לגבי שלימות נעלית יותר, אכן הלאה, עד איך־סוף.

ומכיון שחמשה עשר בשבט הוא "ראש השנה לאילן" — "ראש" דייקא (לא רק תחילה), בדוגמת הראש שכולל החיות דכל אברי הגוף ומנהיגם כו'²², ה"ז נמשך אפ על כל השנה כולה, היינו, שהעבודה בכל השנה כולה תהי' לא רק בשלימות שע"פ סדר והדרגה, אלא גם שלימות אמיתית באופן של איך־סוף.

ה. ויש להוסיף ולבאר הטעם שהשלימות ד"ראש השנה לאילן" (שלימות אמיתית, באופן של צמיחה תמידית) מודגשת בחודש שבט דוקא:

19) וי"ל, שלכן נקראים בתורא "צדיקים" סתם, ולא "צדיקים נגורים" — מלשון כלי שנגמר מלאכתו (ראה לקו"ת דרושי סוכות פ"א, א), נגמור ושלם, שאין צ"ל מה להוסיף עוד אצלו, לא יוכלו להגיע לדרגת בעלי תשובה, "מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים נגמדין וכולן לעמוד בו" (רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד).
20) וי"ל, שגם ענין זה נומח במילוי והשלימות דחמשה עשר בחודש — שלאח"כ הלבנה פוחתת והולכת, שרומז לענין הביטול, היינו, שגם לאחר המילוי והשלימות נרשט ממנו עבודה נעלית יותר, ועד לעילוי שבאיך־ערוך, שלכן צ"ל הקדמת הביטול, עד לתחלת הביטול אצל נעשה מולד הלבנה מחדש * ובן הלאה.

* דוגמת הצמיחה שנעשית לאחר ביטול ודקבון הגרעין בארון (ראה גם תו"א ריש פרשתנו).

21) להעיר מלוקט לר"צ (אגו"ק ט"ב) שחמישה עשר בשבט, חודש החמישי דחדשי החורף, מקביל לחמישה עשר באב, חודש החמישי דחדשי הקיץ ("וישננהם הם יו"ט וזע" צמיחה וגידול), אלא שבאב הוא הסיים וכשכט... הוא ההתחלה, שאז הוא התחטת"י) — והרי בחמשה עשר באב יש עילוי גם לגבי חמשה עשר דניסן והתשרי, כמאוד"ל "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב" (תענית כו, ב) וראה מקומות הנסמנו בהערה (17).

* ועד שיש בו עילוי גם לגבי יוח"פ, "אחת כשנה".

22) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, סע"א ואילך, עשירי שער ר"ה בתחלתו ובס"מ.

ס"ג

.. אלא יתירה מזה, שעכשיו צריך להתחיל מתחיל לגדול ולצמוח?! ..
 .. היינו, להתעלות בעילוי שבאין-ערוך לגבוי מעמדם ומצבם הקודם ..

ס"ד

.. כולל גם (בפרטים אחד) חמשה עשר בניסן וחמשה עשר בתשרי ..
 .. עד לעילוי שבאין-ערוך לגבוי - התחלת צמיחה ..
 .. ובסגנון אחר קצת: ..
 .. שלכן, ככל שתגדל מעלת השלימות שלפניי ה"ז רק התחלת הצמיחה לגבי שלימות
 נעלית יותר, ובך הלאה, עד אין-סוף ..
 .. ה"ז נמשך גם על כל השנה כולה ..

19) .. גמור ושלם, שאין לו מה להוסיף עוד כו' ..

20) .. שלכן צ"ל הקדמת הביטול, עד לתכלית הביטול שאז שלאח"ז נעשה מולד הלבנה
 מחדש, ובך הלאה.

ידוע²³ ש"י"ב חדשי השנה הם כנגד י"ב שבטי ישראל²⁴. ועפ"ז, חודש שבט, חודש הי"א (מניסן), הוא כנגד שבט יוסף, הי"א לפי סדר תולדותם של השבטים.

וענינו של יוסף (כמודגש ב"שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש (שהוא "כלי לחיות", ומורה על מהותו כו"ש) — בחי' הצומח, "כידוע²⁵ דבחי' יסוד (כחינתו של יוסף) נקי עין²⁷ עושה פרי, ונקי עין השדה. . . ולכן נקי יוסף. . . תמדי יוסף אור ושפע צומח צומח וגדל בתמידות בלי שיעור כלל וכלל, וזהו ענין יוסף לשון תוספת תמידית, וכמ"ש²⁸ יוסף ה' לי בן אחר."

ולכן, "ראש השנה לאילן", התחלת הצמיחה על כל השנה כולה, שיך לחודש שבט²⁹ — שבטו של יוסף³⁰, שאצלו מודגש ענין ההוספה והצמיחה³¹.

ומיוסף נמשך ענין ההוספה והצמיחה לכל השבטים — מצד התכללות השבטים זכ"ל³², ע"ד מ"ש בברכות יעקב להשבטים "איש אשר כברכתו כרך אותם"³³, שלאחרי שברך כל שבט ושבט בכרכה מיוחדת כהתאם לטוכנו ומהותו של שבט זה, "איש אשר כברכתו" — "בדך אותם", שחור ו"כללן כולם ככל הברכות"³⁴, שעי"ז נמשך ענין הצמיחה והגידול דיוסף אצל כל ישראל.

ו. והדגשה יתירה ונתנית-כח מיוחדת בכל הנ"ל — בדורנו זה:

בדורנו זה נתגלה ענין נוסף בחודש שבט — שהעשירי שבו הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר ונשיא דורנו, ששמו (הראשון) יוסף³⁵.

ובחמשה עשר שבו, שבו קיימא סיהרא וחודש שבט באשלמותא, שנעשה מילוי ושלימות בכל עניני החודש, וכפרט בעניני המיוחדים שבו, "העשירי יהי קודש"³⁶ — ניתוסף מילוי ושלימות בכל עניני יום ההילולא³⁷ דיוסף שבדורנו, ועי"ז ניתוסף גם כפועלה ד"ראש השנה"³⁸ לאילן³⁹, התחלת הצמיחה, ענינו של יוסף — שנמשך אצל כל הדור ע"י נשיא הדור.

23) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 90. ושי"י.
 24) להעיר מהשק"ש בנוגע לחודש העיבור — כנגד שבט לוי (ראה אה"ת בראשית ח, א), או כנגד שבט יוסף שנחלק לבי שבטים, והם ב' אדרים, שמוזלו גרים. כברכתו של יוסף (הדאי"ג מהרש"א לסנהדרין יב, א).
 25) שגוריה"א בתחלתו.
 26) תר"ח ויגש צ"ג, ב. וראה גם תר"א שם מ"ד, א.
 27) ראה גם לקו"ש לר"י צ"ג (אניק שם) ש"אילן ועין רומזים על יסוד, כי אילן הוא הרי אד' כמספרו שיסוד הוא המחרס, ונרמז זה באותיות אילן זכר, וכן עי"ן מספרו יוסף עם האותיות שקאי על יסוד כו"י, עי"יש.
 28) ויבא ל כר.
 29) כמורמו בנימטרא ד"שבט" — "אילן" כמלואו (מניל הערה 8).
 30) להעיר, שהתוכן ד"יוסף ה' לי בן אחר", לעשות מ"אחר" "בן", הוא גם תוכן צירוף שם הוי' שמאיר בחודש שבט — "המר ימרונו והי הוא (ותמורתו יהי קודש)", שגניהם (ה"אחר" וה"בן") נעשים קודש (ראה לקו"ש חכ"ו ע' 87 ואילך, רש"י) — פסוק שאמר במעשר בחמה, שראש השנה שלו מקביל וכדונמא לראש השנה לאילן (לקו"ש לר"י צ"ג ע' תד).
 31) וגם להדגות שסדר ההדשים הוא לפי סדר קרבת הנשיאים, וחודש שבט הוא כנגד שבט אשר (ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר) — הוי', ענינו של אשר הוא ששן ותנונו, "מאשר שנתה לחמו והוא יתן מעוני מלך" (ויחי מט, כ). ותנונו פועל הרחבה, גידול וצמיחה. אפילו ב"עצם", ולאחרי תקופת הגידול — "שמעיה טובה תרשן עצם" (משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב).
 32) וימתק ותר — ע"י מ"ש "רועה ישראל (מנהיגם ופרנס שלהם). . . נהג כצאן יוסף". שיכל ישראל נקראים ע"י שם יוסף, לפי שהוא פירנסם וכלכלם בימי הרעב" (תהלים פ, ב ובפרש"י), וראה לקמן סי'.
 33) ויחי מט, כח.
 34) פרש"י עה"פ.
 35) ראה גם קונטרס משיחות ש"פ וראו שנה זו הערה 7. ושי"י.
 36) לשון התבט — בחוקותי כו, לב. וראה לקמן בשו"ע להערה 38.
 37) ובפ"ט שנה זו ישי"ו בשבט חל בשבת — שבו נעשית העלי' והשלימות ("ויכולו") דכל ימי השבוע, חיי"ט השלימות ימים ההילולא, ידאן חן מצד ימי השבת חן מעד, י"ג החודש.
 38) "להעיר מהשיבות דעשירי שבט לראש השנה לאילן" — ע"י הירוע שעיך ההבנה לראש השנה מתחילה ד' ימים לפני כפ"י שמצינו בימי הסליחות טע"ל (שבתות) ד' ימים, ודוגמתו גם בהבנה לר"ה לאילן — ד' ימים לפני. מהעשירי שבט.
 39) נוסף לבן שהפסוק "העשירי יהי קודש" נאמר במעשר בחמה, ששי"ן לר"ה לאילן (כניל הערה 30).
 40) להעיר, ש"אילן" מצמיח פירות (נאינם מוכרחים לקיים האדם, אלא) לשם תנונו, נבא צימו גם הקשר להמשיך ההילולא, שהתחלתו "באתי לפני לגנוני", "נקי" דיוקא, מקום שצומחים בו אלנות ומיטילים בו לשם תנונו (ראה גם קונטרס משיחות ט"ו שבט ה'תש"ח סי"ב ואילך).

25

23) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 90. ושי"י.
 24) להעיר מהשק"ש בנוגע לחודש העיבור — כנגד שבט לוי (ראה אה"ת בראשית ח, א), או כנגד שבט יוסף שנחלק לבי שבטים, והם ב' אדרים, שמוזלו גרים. כברכתו של יוסף (הדאי"ג מהרש"א לסנהדרין יב, א).
 25) שגוריה"א בתחלתו.
 26) תר"ח ויגש צ"ג, ב. וראה גם תר"א שם מ"ד, א.
 27) ראה גם לקו"ש לר"י צ"ג (אניק שם) ש"אילן ועין רומזים על יסוד, כי אילן הוא הרי אד' כמספרו שיסוד הוא המחרס, ונרמז זה באותיות אילן זכר, וכן עי"ן מספרו יוסף עם האותיות שקאי על יסוד כו"י, עי"יש.
 28) ויבא ל כר.
 29) כמורמו בנימטרא ד"שבט" — "אילן" כמלואו (מניל הערה 8).
 30) להעיר, שהתוכן ד"יוסף ה' לי בן אחר", לעשות מ"אחר" "בן", הוא גם תוכן צירוף שם הוי' שמאיר בחודש שבט — "המר ימרונו והי הוא (ותמורתו יהי קודש)", שגניהם (ה"אחר" וה"בן") נעשים קודש (ראה לקו"ש חכ"ו ע' 87 ואילך, רש"י) — פסוק שאמר במעשר בחמה, שראש השנה שלו מקביל וכדונמא לראש השנה לאילן (לקו"ש לר"י צ"ג ע' תד).
 31) וגם להדגות שסדר ההדשים הוא לפי סדר קרבת הנשיאים, וחודש שבט הוא כנגד שבט אשר (ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר) — הוי', ענינו של אשר הוא ששן ותנונו, "מאשר שנתה לחמו והוא יתן מעוני מלך" (ויחי מט, כ). ותנונו פועל הרחבה, גידול וצמיחה. אפילו ב"עצם", ולאחרי תקופת הגידול — "שמעיה טובה תרשן עצם" (משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב).
 32) וימתק ותר — ע"י מ"ש "רועה ישראל (מנהיגם ופרנס שלהם). . . נהג כצאן יוסף". שיכל ישראל נקראים ע"י שם יוסף, לפי שהוא פירנסם וכלכלם בימי הרעב" (תהלים פ, ב ובפרש"י), וראה לקמן סי'.

25

7

ס"ה

- . . חודש שבט, חודש הי"א (מניסן), הוא כנגד שבט יוסף²⁴ . .
- . . ב"שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש (ש) הוא "כלי לחיות" שלו . .
- . . ולכן, "ראש השנה לאילן", התחלת הצמיחה על בכל השנה כולה . .
- . . מצד ע"י התכללות השבטים זב"ז . .
- . . שע"י נמשך ענין הצמיחה והגידול דיוסף אצל בכל ישראל . .

ס"ו

- . . שנמשך אצל בכל הדור ע"י נשיא הדור . .

(24*) או אשר (ראה - הערה של אח"כ 31).

- 37) . . דכל ימי השבוע, כולל היינו, שהשלימות דיום ההילולא. היא הך מצד ימי השבוע והך מצד ימי החודש.
- 38) . . כפי שמצינו בימי הסליחות שצ"ל (לכל ה לא פחות) די ימים . .
- 39) . . ובה נוי"ל שנרמז גם הקשר להמשך ההילולא . .

וביאור הענין:

נתבאר לעיל (ס"ה) שאף שהשלימות דצמיחה היא עבודה נעלית ביותר, שלימות שלמעלה ממדרה הגבלה — ה"ז נמשך מיוסף בכל השבטים מצד התכללות השבטים וכו', היינו, שבכדי לפעול ענין הצמיחה אצל כל ישראל יש צורך באהבת ישראל ואחדות ישראל.

ומכיון שבסיוס הגלות, חושך כפול ומכופל דעקבות משיחא, קשה יותר לפעול שלימות הצמיחה בעבודה (בחנינתו של יוסף⁴⁰), וקשה יותר לפעול אחדות אמיתית ושלימה (כדי שתומשך אצל כאו"א בחנינתו של יוסף⁴¹), לכן, יש צורך בנתינת כח יתירה (בהוספה על ההשתדלות בענין הצמיחה ובאהבת ישראל ואחדות ישראל בכח עצמו) — ע"י פעולתו של נשיא הדור ששמו יוסף, "ורעה ישראל... נוהג כעצן יוסף"⁴², שמאחד את כל ישראל ("הנשיא הוא הכל"⁴³), ופועל אצל כל ישראל (מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, ואפילו מי שנמצא כמעמד ומצב ד"אחר" שצריכים לעשותו "בן" שתהי' אצלם השלימות דצמיחה.

ויש לומר, שפעולת הצמיחה ("ראש השנה לאילן") בכל ישראל שנעשית ע"י נשיא הדור — עם היות שההכרח לזה היא מצד ירידת הדור, שאין כחם לפעול זה בעצמם, אלא ע"י פעולתו של נשיא הדור, הרי, ביחד עם זה, יש בה עילוי לגבי פעולת הצמיחה שהיתה נעשית ע"י התכללות השבטים מצד עצמם, כחם של בני הדור מצד עצמם, כדלקמן.

ז. ויובן בהקדם השאלה אודות הקשר והשייכות ד"ראש השנה לאילן" לחוץ לארץ:

"ראש השנה לאילן" נוגע לדינא דק, בארץ ישראל — "לענין מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט"⁴⁴, או "לענין שנה שלישית של שמיטה שנוהג בה מעשר עני, שאותן פירות שחנטו מרי"ה של שנה שלישית עד שבט, דנין אותן כפירות של שנה שני' שעברה, ונוהג בהן מעשר ראשון ומעשר שני, ומשבט ואילך נוהג בהן מעשר ראשון ומעשר עני"⁴⁵, ומכיון שבחור' אין חיוב מעשרות⁴⁶ — מהו הענין ד"ראש השנה לאילן" אצל בני שבחו"ל, שגם הם "נוהגין"⁴⁷ להרבות בו מיני פירות של אילנות?

ועיקר השאלה היא בנוגע לעבודה כנפש האדם — איך יכולים לדרוש מיהודי שמעמדו ומצבו הגלוי הוא מחוץ לארץ ישראל ("למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה"⁴⁸, מלשון רצון ומרצה⁴⁹) שבחמשה עשר בשבט יהי' אצלו הענין ד"ראש השנה לאילן", לא רק ממילוי ושלימות סתם, אלא שלימות אמיתית, באופן של צמיחה תמידית?!

ת. והמענה לזה — במזמור⁵⁰ — שכתב ה"ה — שכאשר מביא משיח צדקנו — אזכיר רהב וככלל במזמור זה מדובר אודות קיבוץ גלויות מביאת משיח צדקנו — שכאשר "אזכיר רהב וככלל ליודעי", "אזכיר את מצרים ואת ככל על יודעי להביאם מנחה, כענין שנאמר⁵¹ והביאו את כל אחיכם

(40) ובפרט ש"אין גו' אתנו יודע עד מה" לאוהו שבט שירך, ולא עוד, אלא, שיעשרת השבטים (כולל יוסף) גלו ונאכדו בו.
 (41) ובפרט שסיבת הגלות היא היסף אהבת ישראל ואחדות ישראל (ראה יומא ט. כ).
 (42) ראה לעיל הערה 32.
 (43) פרש"י חוקת כא, כא. — וראה בארוכה בלקו"ש השבועי ביאור מעלת ושלימות האחדות שנעשית ע"י נשיא הדור.
 (44) פרש"י ורע"ב ריש ר"ה. ומבי'ם הלי' תרומות פ"ה ה"א.
 (45) רע"ב שם. ומבי'ם הלי' מע"ש פ"א ה"ב.
 (46) ובסוף הגלות — גם החיוב בארץ ישראל (ולמה דעות) אינו מן התורה, אלא מדרבנן (ראה רמב"ם הלי' תרומות ספ"א ובבב"ם).
 (47) מבי'ם א"ח סק"א קט"ו. השלמה לשו"ע אה"י שם פ"ה.
 (48) ביר פ"ה ת.
 (49) פ"י מתני' ופי' מהר"ו שם. תרי"א כראשית א. סע"ג.
 (50) שאמירתו (ע"פ המנהג לומר המזמור המתאים לשנת חיו) נמשכת עד י"א ניסן דשנה זו. ולהעיר משייכותו לחודש שבט — ע"פ הדעות שסדר החדשים מכונן לסדר הקרבנות הנשיאים בחודש ניסן. * "כיום עשתי עשר יום נשיא לפני אשר" (בב"ל הערה 31).

* להעיר, שבעמודנו בחודש שבט, שבו ר"ה לאילן — קדימה להדעה המקשרת החדשים והשבטים עם קרבנות הנשיאים שבחודש ניסן, שבו ר"ה למלכים ונשיאים, כדונן שכל ד ראשו שנים שייכים וז"ל:
 (51) "ישע" סו. כ.

.. ה"ז נמשך מיוסף בכל השבטים מצד ע"י התכללות השבטים זב"ז, היינו, שכדי לפעול שפועלין ענין הצמיחה אצל בכל ישראל יש צורך ע"י צאהבת ישראל ואחדות ישראל ..

.. שפועל אצל בכל ישראל ..

.. (מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, ואפילו מי שנמצא במעמד ומצב ד"אחר" שעדיין שצריכים לעשותו "בן") שתהי' אצלם בהם השלימות דצמיחה ..

ס"ז

.. "ראש השנה לאילן" נוגע לדינא רק בארץ ישראל ..

.. ("למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה", מלשון רצון ומלשון ומרוצה) שבחמשה עשר בשבט יהי' אצלנו בו הענין ד"ראש השנה לאילן" ..

ס"ח

.. והמענה לזה - בתורה במזמור "פז" שבתהלים: ..

.. קיבוץ גלויות בביאת משיח צדקנו בגאולה האמתית ..

50) (מזמור פ"ז - ולימוד מוסר נוסף בפרט - לאלה שנולדו ביא ניסן לפני פז שנים - שאמירתו ..

וגו' מנחה לה' וגו' 52. יתנו לב לבקש ולזכור את כל אחד ואחד 53, "זה יולד שם", "זה הי' ממשפחת הנולדים בציון כענין שנאמר 54 ואתם תלוקטו לאחד אחד 53, וממשך, "ולציון יאמר איש ואיש 55 יולד בה", "וכשיביאום מנחה לה' בציון, יאמר לה על כל אחד ואחד, זה מאותם שגלו ממך ומתולדותיהם" 56.

כלומר, כא"א מישראל ("איש ואיש"), גם בהיותו בחוץ לארץ (בגלות), במצרים (רהב) ובכבל או ב"פולשת צנור עם כוש", מציאותו האמיתית היא — ש"יולד בה", בציון (ירושלים, שלימות היראה) 57.

אלא מאן — יתכן שענין זה הוא בהעלם, וצריכים לפעול שיהי' ניכר אצלנו בגילוי ש"יולד בה" (בציון), פעולה שנושעת ע"י כח נעלה ביותר — "והוא יכוננה עליון" ("כמו והוא עליון יכוננה") 58, "עליון" לא רק ביחס לתחתונים (דמאי קמ"ל?!), אלא גם ביחס לדרגות בגילוי אלקות.

ומכיון שפעולה זו נעשית ע"י "עליון", הרי, אף שההכרח לזה הוא מצד ירידת הגלות, עד כדי כך, ש"הוא עצמו ("עליון") צריך להיות אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר 54 ואתם תלוקטו לאחד אחד 59 — ה"ז באופן נעלה ביותר.

וכמודגם גם בפסוק שלאח"ז, "ה' יספור בכתוב עמים זה יולד שם סלה" — דמכיון שהקב"ה בעצמו ("עליון") "ימנה את ישראל הנבלעים בתוכם (בתוך אוה"ע) ואת הנאנסים ביניהם ויוציאם מתוכם. ויברור אותם לו" 60, ה"ז באופן ש"זה יולד שם סלה", ששייכותו לציון (ירושלים) היא באופן נצח, כמארז"ל 61 "כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית".

ועפ"ז מובנת גם השייכות דכל בני"ה, גם בני"י שבחו"ל, ל"ראש השנה לאילן" — דמכיון שגם יהודי שנמצא בגלות, בחוץ לארץ, מציאותו האמיתית היא ש"יולד בה", ה"ה "נצח השדה" שבארץ ישראל, ובוה גופא — ממשתפת-פני/הפירות שנושבת בהם ארץ ישראל, "גפן ותאנה ורמון גו' וזית שמן ודבש" 62, "דבש תמרים" 63, כמבואר במדרש"ל 64 שבני"י נמשלו (במיוחד) לפירות אלו, תכלית השלימות דפירות האילן.

ט. ועד"ז י"ל גם בנוגע לפעולת הצמיחה ("ראש השנה לאילן") אצל כל ישראל מצד פעולתו של נשיא הדור: *ה' יצאנו ממצרים*

אצ"פ שההכרח בפעולתו של נשיא הדור הוא מצד ירידת הדור (כנ"ל), מ"מ, מכיון שסוכ"ס נעשית פעולה זו ע"י נשיא הדור, יוסף שבדרונו, שמאחד את כל ישראל ופועל בהם שלימות הצמיחה (בחינתו של יוסף, שמכוון כנגד חודש שבט) — ה"ז באופן נעלה יותר מכמו הפעולה שהיתה ע"י אחרותם של בני הדור מצד עצמם.

מעין דוגמא לדבר — פעולת י"ב השבטים ע"י י"ב החדשים בנוגע לגרים:

52 להעיר מהשייכות לפרשת השבוע: "יהי נשלח פתחה את העם" — שפרעה כעצמו השתדל ושלח את בני"י מגלות מצרים (ראה גם קנטרוס משיחות ש"פ צו תשמ"ח הערה 83).
 53 פז, ד ובפרש"י.
 54 ישע"י כו, יב.
 55 ראה כתובות עה, א: אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה (איש איש יתרא קא דריש — פריש"י).
 56 שם ה ובפרש"י.
 57 ראה לקרית פי' ראה סו, ד. דרושי ר"ה סו, ב. שתי"ש ו ג. ובכ"מ.
 58 שם, ה ובפי' הדר"ק והראב"ע.
 59 פריש"י נעבים ל ג.
 60 שם ו ובפרש"י.
 61 עירובין נה, א.
 62 עקב ח, ח.
 63 רמב"ם הל' ברכות פ"ח ה"יג (השיעור הערב ש"ק ה).
 64

- . . אלא פאזי - יתכן שענין זה הוא בהעלם, וצריכים לפעול שיהיי ניכר אצלך בגילוי . .
- . . אלא גם ביחס לדרגות בגילוי אלקות . .
- . . ובזה גופא - פחמשת מיני מהפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל . .

ס"ט

ועדי"ז י"ל גם בנוגע לפעולת הצמיחה ("ראש השנה לאילן") אצל בכל ישראל מצד פעולתו של נשיא הדור בדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר . . .

אע"פ שהגרים אינם מתייחסים ליי"ב השבטים — לא יתכן לומר שיחסר אצלם, ח"ו, ההשפעות שעי"ה השבטים, כמו, חיבתן של ישראל שמתבטאת במנינם ("מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה" 65) ע"פ החלוקה לשבטים, עניני העבודה רכל שבט ושבט חודש מסויים 66, וכיו"ב, ועכצ"ל, שענין זה נעשה אצלם (לא ע"י התכללות השבטים זכ"ז מצד עצמם, אלא אצל כל ישראל, אלא) ע"י פעולה מיוחדת של הקב"ה (ע"ד וברוגמת "הוא יכוננה עליון" 67), ובמילא, ה"ז באופן נעלה יותר מאשר הפעולה שאצל בני מצד עצמם — ע"ד מ"ש הרמב"ם בתשובתו הידועה לר' עובדי' הגר"ם 68, שאף שהגרים אינם מתייחסים לאברהם יצחק ויעקב כמו כל ישראל, יש להם יחוס גדול יותר, שמתייחסים "למי שאמר והי' העולם".

ויש לומר, שמצד הענין ראחדות ישראל, "האנשים" 69 והטף וגו' אשר בשעריך" 70 — ניתוסף אצל כל ישראל גם העילוי המיוחד שאצל הגרים.

ועד"ז בנדר"ד, שיש עילוי מיוחד בפעולתו של נשיא דורנו כהענין ד"יוסף ה' לי בן אחר", לעשות מ"אחר" "בן", לגלות אצלו שגם הוא "בן ימין" 71, בן ארץ ישראל, ש"יולד בה" (בציון 72), ועד שגם אצלו תהי' שלימות הצמיחה ("ראש השנה לאילן") עד לפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, ולא עוד, אלא, שמצד הענין ראחדות ישראל, גם עם אלו שהיו תחלה בבחינת "אחר" (כצ"ג גר"ם, "הגר אשר בקרבך" 73) — ניתוסף עילוי מיוחד זה בכל ישראל (ע"ד וברוגמת העילוי שניתוסף אצל כל ישראל ע"י האחדות עם הגרים, כנ"ל).

ומזה מוכן שכאשר עוסקים בהשליחות של נשיא דורנו בהפצת התורה והיהדות והפצת המצינות דפנימיות התורה (שמן שבתורה 74) חוצה, שזהו תוכן הענין ד"יוסף ה' לי בן אחר", ובפרט כבואנו זה עתה מיום ההילולא שלו, וכשנת הארבעים, ש"קא" 75 איניש אדעת' דרבי" 76, "נתן ה' לכם לב לדעת וגו'" 77 ("כנ"ל בארוכה 78) — אזי ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהשפעה ונתנית כח מיוסף שבודרנו בנוגע לענין הצמיחה (בחינתו של יוסף), ב"ראש השנה לאילן".

י, ובכל האמור לעיל ניתוסף עילוי מיוחד בקביעות שנה זו — שחמשה עשר שבט חל ביום הש"ק, [שבת שירה]:

17 ימים
17 ימים
17 ימים

65) פרש"י ר"פ במדבר, וראה פרש"י ר"פ שמות.
 66) וצ"ל בספרי לתרין שחודש ה'יג דשנת העיבור שייך לגרים, מכיון שאינו אלא בשנת העיבור (נוסף לכך שיש דעות שחודש העיבור שייך לזו או לזו, כנ"ל הערה 24).
 67) וארבה — כמב"ש וק"ו מפעולת הכיור וזנ"ו שבלעו בן אה"ע, ועמב"כ בנוגע לגרים שלא נולדו מבני" (בציון, "איש ואיש יולד בה", אלא מאוהב, ונתגירו אח"כ.
 * ואף שנת לפני הגיר' ימים ניוצ' של מושה, כדוע דיוק הלשון "גר שנתגיר" (ראה לקו"ש ח"י ע"ג 130, וש"נ) ה"ז בתכלית ההלשם, ועד שע"י גיר' נעשה מציאות חדשה, יחסן שולדנגר (יבמות כב. א. וש"נ).
 68) נרפסה כרמב"ם הרצאת שולדנגר (ג' תש"ו) בהוספת לח"א סיי"ט/תשובות הרמב"ם (ירושלים, תש"ס) כרך ב סע"ג.
 69) וילך לא, יב.
 70) ולהעיר, שב"ארכת הגר... שתי מציאות, אחת, מפני שהיא בכלל רעים, ואחת, מפני שהיא גר, והתורה אמרה ואהבתם את הגר, צד על אהבת גר כמו שנת על אהבת עצמו, שנאמר ואהבת את ה' אלקיך, הקב"ה עצמו אוהב גרים, שנאמר ואהב גר" (רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ד).
 71) וישלח לה, זה ובפרש"י... — ולהעיר, ש"נוסף ה' לי בן אחר" הוא "נעמי" (ראה תרו"ח שבעה ע"ג 26, סה"מ תרס"א ע"ק סג"ד).
 72) להעיר מרשימות הצי' לתהלים (הל אור) מוסר פ"ג, ש"ציון נמטריא יוסף, וענין יוסף כמב"ש יוסף ה' לי בן אחר כנ"ל, וראה גם ד"ה מי כנה גר' י"ב תמו תשכ"ו (דחלת שנת הפ"ו יוסף שפירונט).
 73) ל' התמו — תבוא בת 30.
 74) בחינתו של אשר (כנ"ל הערה 31) — ולהעיר, שהשמן שבתורה הוא בחי' החידה, הקשורה עם בחי' החידה שבפני האדם, ניצוץ היהדות, בחי' עיון (ראה לקו"ת ר"פ בריים, ובכ"ז זה עש"ס גם מ"אחר" "אין" (וראה הערה 76).
 75) ע"ז ה, רע"ב.
 76) ש"ענין זה מתבטא גם באמירת מוסר פ"ו שבתהלים בתקופה זו (כנ"ל הערה 50) — רמכ"ז ש"קא אדעת' דרבי"ו, נקל יותר לגלות אצל כארי' מישראל ש"יולד בה", "בציון" (וראה הערה 74-72).
 77) תבוא בת 30.
 78) קנטרס משהות ש"פ כא.

79

17 ימים
17 ימים

.. (לא ע"י התכללות השבטים זב"ז מצד עצמם, כפז אצל כל ישראל, אלא) ..

.. ועד שגם אצל בן תהי שלימות הצמיחה ..

.. (כפז וכש"כ "גר", בו נאמר כמה פעמים "הגר אשר בקרבך" וכיו"ב) ..

.. בהפצת התורה והיהדות כולל הפצת המעיינות ..

ס"י

.. שחמשה עשר בשבט חל ביום הש"ק, ושבת שירה ..

66) ולא מספיק ואין לתרץ שחודש הי"ג דשנת העיבור שייך לגרים, מכיון שאינו אלא בשנת העיבור (נוסף לכך שיש דעות ובעיקר - הרי מפורש שחודש העיבור שייך לשבת (ללוי או) ליוסף, כנ"ל הערה 24).

שזה"ג להערה 67) ואף שגם לפני הגיור היה לבהם ניצוץ של קדושה ..

68) .. בתשובות הרמב"ם ..

72) .. וראה גם ד"ה מי מנה גוי י"ב תמוז תשכ"ו (התחלת שנת הפ"ז דיוסף נשיא שבדורנו).

74) .. הקשורה עם בחי' היחידה שבנפש האדם, ניצוץ נקודת היהדות ..

.. לכל לראש - ההוראה הכללית דיום השבת: - שכל עניני העבודה נעשים מתוך מנוחה
 ("כל מלאכתך עשוי"), **תענוג ועונג** ..

סי"א

.. אלא עוד זאת שגם **הוסף שתלמיד ותיק הוא ואמר וחדש בתורה** ..

.. **מפניך שוהרי התורה היא בבחי' אין-סוף** ..

.. **אולי יש לומר**, שהכוונה בזה לשלול רגש של **אזה-דישות** ..

82) .. שיהודי פועל הוספה (צמיחה) **בתענוג בעונג** דשבת גופא.

85) להעיר, שבמלאכת שמים דמותרת שייכת **וישנה בפועל** הצמיחה בשבת .. [תחלה
 הי' כתוב "שייכת ומותרת", ושינה הסדר ותיקן כבפנים]

.. והסך-הכל דכל ל"ט המלאכות האסורות (- **הוצאה מהיתר הקב"ה**) בשבת ..

שההוספה שלו אינה אלא כמו תוספת וא"ו בלבד⁹⁷, ובלשון הידוע⁹⁸ "כנס ע"ג הענק". ובסגנון אחר קצת — שההוספה שלו היא (בעיקר) כדי שעבודתו תהי' בכח עצמו⁹⁹ (היפך הענין ד"הנמא דכיסופא"¹⁰⁰), אבל ההוספה עצמה אינה אלא כמו תוספת וא"ו בלבד.

יב. ועוד ענין שהזמן גרמא — שביום הראשון (מוצאי ש"ק זה) דפ' יתרו, פ' מ"ת, מתקיימת (בהשגחה פרטית) החגיגה המרכזית¹⁰¹ דסיום "משנה תורה" להרמב"ם (נוסף על ה"סיום" הדלכות ברכות¹⁰² בשיעור היום¹⁰³):

סיום לימוד ספר הרמב"ם (דמחזור חמישי) והתחלתו מחדש (מחזור ששי) — מדגיש את ההוספה והצמיחה שבלימוד התורה, שגם לאחר שסיים כבר לימוד כל ספר הרמב"ם, "משנה תורה", "משנה" לתושב"כ (תורת משה), "מקבץ לתורה שבעל פה כולה"¹⁰⁴, הלכות כל התורה כולה, ויודע וזוכר כל ההלכות — מתחיל עוה"ם מהתחלת הרמב"ם, באופן מחודש ונעלה יותר כו'.

וכמשג"ת בארוכה בהדרגן על הרמב"ם¹⁰⁵ שענין זה מרומז גם בסיום הרמב"ם, והמשכו ("מתקיפין התחלה להשלמה"¹⁰⁶) בהתחלת הרמב"ם — ש"כאוותו הזמן . . . לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר¹⁰⁷ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", היינו, שגם לאחר שמיגיעים להשלמות¹⁰⁸ ד"כמים לים מכסים" (נוסף על השלימות¹⁰⁸ ד"מלאה הארץ דעה את ה'"), בסיום הלכות תשובה, ה"ז עדיין "כפי כח האדם"¹⁰⁹, ולכן, יכול ויצרף להתעלות לדרגא נעלית

97) נוסף לכך שאין זו הוספה אמיתית (שלכן אין זה כלל "כל המוסף גורע"*) (סנהדרין כט, סע"א, ועוד), כי ה' החידוש בתורה מוסד וכנוי ע"פ כללי התורה, ונאמר למשה מסיני כו'.

* דוגמא לדבר בשיעור היוםי ברמב"ם (סוף הלכות ברכות) — "יותר אדם בברכה שאינה צריכה".
98) ראה שבלי הלקט בראש הספר (כשם רבי ישעי' מטראני). הקדמת החות דעת לפירושו לשו"ע י"ד, המשך תרס"ז צ"ח, וכבר נאספו המ"ם בכמה ספרים.
99) כולל גם הוספה וצמיחה מיום ליום, שהרי, הצמיחה דאתמול באה היום מן המוכן, ובמלאה, אינה נחשבת עבודה ככת עצמו כיום זה.

100) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג, לקו"ת צו ו, רע"ד, ובכ"מ.
101) בעיר הבירה דכ"ק מ"ות אדמו"ר נשיא דורנו.
102) ש"סימן — "יוררם בברכות הצריכות, וכן דוד אמר בכל יום אברך". וצ"ע הטעם שמסיים הלכות ברכות בפסוק "בכל יום אברך", שבו מודגש רק שצ"ל ברכה (אפילו אחת בלבד) בכל יום*, ולא דיכין ברכות ("ירבה בברכות הצריכות"), ובפרט לאחר שמדגיש "וכן דוד הוא אומר ב"י" — "שתוקן מאה ברכות בכל יום ~~צאמטענע שטיבט~~ כו' (שוא"ר) (כשם ר' גטרונאי) ושו"ע אר"ה ז"ר ר"ס מו). ואולי י"ל, שבחוספה "וכן דוד הוא אומר" (דלכאורה למאי נפק"מ שאומר הוא דוד) כוונתו לרמז לתקנת דוד לכרך מאה ברכות בכל יום (כמ"ש לפניו בהלכות הפלג) (פ"ו הי"ד) "חייב אדם לכרך מאה ברכות בין היום והלילה".

103) נוסף כ"כ שפשיט דקרא קאי על כללות השבת וההילול הקב"ה (כפי הרמב"ם יום אחד יום אברכה שנק' עד שאר"ה שהממלאים חמ"ד כו'), ולא רוקא ברכה כפשוטה (וראה רשימות הצי"צ לתהלים עה"פ (יהל אור ע) תקומה ואילך) שפי' אברך כולל ק"ם ק"ש עיי"ש).
104) להציר בהש"יכות לחמשה עשר בשבט — שנהגינו להרכות בו כמנין פירות של אילנות, ועי"ז ניתוסף בברכות, כולל גם ברכת שהחיינו על פ"י המתחדש משנה לשנה" (רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"כ) — התחלת שיעור היוםי, ובפרט כשהל כיום השבת. * שב"אח"כ, "יצרף להשלים מאה ברכות מן הפירות, כיצד . . . חזרו ואוכל מעט מפרי זה ומבכר לפניו ולאחריו כו' (רמב"ם הל' תפלה פ"ו ה"ר"טז).

* ושמ: "בתולדות יראתי", אבל "העולם נהגו שלא לכרך . . . עד שנתת אכילה" (שער אורח טרכ"ה ס"ג, סדר ברכת הנהנין לאהר"ז פ"יא ט"ב).
** ולתעיר, שבכניסת השבת נוהגים לומר המזמור "הודו לה' כי טוב כי לעולם תודו", שבו נימנו הארבעה (שצוריקן להודות) (ס"ו וכל החיים יודו לך) . . . כפי עשרה ושנים מות חמשים (פ"י ה"ח (ובכתהות מיימוניות) — שיעור היוםי, "כעין ברכת הודאה . . . על אשר מעבדוין חזול לא נזקו כנף ונפש ברחמיך השמימות. מחמדוין לאמרו בצבור, ע"ד לאודווי קמי עשרה" (שער הכולל פ"ו ס"ב ושי).
104) לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר הי"ד.
105) משיחות ש"פ ויגש, עשרה בטבת וש"ש יחי' — י"ל בקונטרס כפ"ע.
106) נוסף "מרישות" לתתן בראשית.
107) "ישעי' יא ט'
108) י"ל שהשלימות דחמשה עשר בשבט לגבי השלימות דחמשה עשר שבט חודש (כמ"ל ס"ד) היא מעין דוגמת השלימות ד"כמים לים מכסים" לגבי השלימות ד"מלאה הארץ דעה את ה'.

109) במק"א נתבאר, דו"ל, ש"מלאה הארץ דעה את ה' הוא כנגד "ישיגו דעת בוראם כפי כח האדם", ו"כמים לים מכסים" הוא כנגד "יודעים דברים הסתומים", ומכיון שהרמב"ם מקדים "יודעים דברים הסתומים" ואח"כ מסיף "ישיגו כו' כפי כח האדם", משמע, שגם הידעת דברים הסתומים, "כמים לים מכסים", באה באופן של השגה ביחב האדם, ואולי הענין ד"כמים לים מכסים" הוא ביחס לדרגא נעלית יותר, כמבנים.

Handwritten notes and scribbles on the right margin, including a large '3' and some illegible text.

11

97) נוסף לכך שאין זו הוספה אמיתית (שלכן אין זה בכלל "כל המוסיף גורע" (סנהדרין כט, סע"א. ועוד) ח"ו), כי, גם החידוש בתורה מיוסד ובנוי ע"פ כללי התורה, ונאמר למשה מסיני כו'.

99) . . ובמילא, אינה נחשבת עבודה בכח עצמו ב' דיוס זה.

102) . . ובפרט לאחרי שמדגיש "וכן דוד הוא אומר כו" - ודוד שתיקן מאה ברכות בכל יום ע"י מעשה שהי' כו' (טואו"ח (בשם ר' נטרונאי) ושו"ע אדה"ז ר"ס מו). ואולי י"ל, שבהוספה "וכן דוד הוא אומר" [אינו ברור] . .

103) . . ובפרט כשחל ביום השבת, שבלאה"כ משתדלים במיוחד "צריך להשלים מאה ברכות . .

יותר בדיעתי ה', שלכן מתחיל עוה"פ: "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי כו", ידיעת אלקות באופן נעלה יותר, עד שגם הרגא נעלית זה ממלאה כל מציאותו. "מלאה גר' דעה את ה'", ויתרה מזה, "כמים לים מכסים", וכן הלאה עד אין סוף.

יג. ומכל זה צריך ללמוד הוראה — "החי יתן אל לבו" 110 — בנוגע למעשה בפועל:

בעמדנו ביום הש"ק דחמשה עשר בשבט, שבו קיימא סיהרא (דחודש שבט) באשלמותא, ובו ראש השנה לאילן — צריכה להיות העבודה ככל עניני התומ"צ באופן של צמיחה חדשה, שלא בערך גם לגבי שלימות העבודה שלפניו, כולל גם השלימות דיום ההילולא העשירי בשבט.

ובפירוט יותר — צמיחה חדשה בעניני העבודה והשליחות דבעל ההילולא, יוסף שבדורנו, בהפצת התורה 111 והיהדות והפצת המעיינות חוצה, לעשות מ"אחר" "כן", בדרכי נועם ודרכי שלום, מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל, כולל ובמיוחד — שהפעולה בזה היא באופן של "עץ עושה פרי", היינו, שגם המושפעים נעשים פירות שמהם צומחים אילנות עושי פרי, פירותיהן ופירי פירותיהן עד (סוף 112 ה)עולם.

ההוראה מיוחדת בנוגע לאלו שזכו להיות שלוחים ושליחי שלוחים הכ"ק מ"ח אדמו"ר נשיא דורנו (נוסף לכך שכאנ"א משיחאל הוא שלוחו של הקב"ה) — שבהמשך ליום ההילולא ושלימותו בחמשה עשר בשבט ראש השנה לאילן, יוסיפו בענין השליחות ע"י מינוי שליח נוסף — "שליח עושה שליח", וכן הלאה, אפילו מאה שלוחים 113 (כמדובר כמ"פ).

והדגשה מיוחדת בנוגע לפעולה בחינוך ילדי ישראל (כהכחזה ששנה א"י היא "שנת הילד והילדה") — כי, כל ילד וילדה (שאצלם ניכר בגלוי צמיחת וגידול הגוף) נמשלו לשתי לך שצריך לטמור עליו ולטפל בו במסירות רבה כדי שיצמח להיות אילן עושה פירות טובים, כולל ובמיוחד — ע"י פעולתן של נשי ישראל 114, שיש להן מטבען תכונות מיוחדות וגישה מיוחדת לטפל ולחנך הילדים בדרכי נועם)כו'.

יד. וכדאי ונכון להתחיל בענין של מעשה בפועל ותיכף ומיד, באופן המותר ושייך ביום השבת — שע"י יתוסף גם בקיום ההחלטות הטובות בפועל ממש לאחר השבת:

א) הוספה בענין הצדקה — אהבת ישראל ואחדות ישראל — ע"י החלטה על סכום מסוים (לא רק החלטה כללית) 115, שיפרישו מיד בצאת השבת 116.

ב) הוספה בחינוך הילדים — לעורר את הילדים אודות קיום המנהג 117 דאכילת מיני פירות של

החלטה
לשנת
הילד

לשנת
הילד

110) קהלת ז. ב.

111) כולל גם להשפיע על יהודים נוספים שיצטרפו ללימוד שיגור היוםי כרמכ"ס, שע"יזו תהי' אצלם מעלת לימוד ודיעת

הלבית כל התורה כולה. 112) ע"ד לשון חז"ל — ובתים לו, ב. כבודות טו, א, שפירושו הפנימי — שעושים "סוף" להעלם והסתר ד'עולם".

113) קרדיטין מא, א, וי"ג. וראה רמב"ם הל' נירושין פ"י ה"ד. (ראה גם)

114) להעיר, שמעלת נשי ישראל מודגשת במיוחד בהפטרות (נוסף על השתתפותן בשירת הים "ותחק מרים וגו'") — "ותשר

דבורה" (ראה לקרי' חיד תשא, א, לקרי'ש ח"א ע' 139 ואילך), וכן בפר' רמ"ת (שמתיחלין לקרוא בתפלת סנהא) — "כה תאמר לבית

"עקב", אלו הנשים, (ואת"י "ותגד לבני ישראל", האנשים (והנר' ג, ובמכילתא ופרש"י, וראה לקרי' ח"ג תקנא, ב ואילך).

*) להעיר גם ומזכירות כי מ"ח אדמו"ר (המחזיק תש"ס ע' 42 ספר הזכרונות ח"ב פצ"ג) ע"ד בקיאותו ומדענותו של ההכנת חול נ"ג, וקנתו של

רבינו חזק, ששפט אירע שנחרב העירוב בשנת מתיבתא, וכשהתחילו להתפלל לתומדים והנאונים ולא הגיעו לספקא ברורה, פנה ר

ברוך לבנות הרבנית רחל, כמאמר, הנך הרי בקיאה בנשיע, אמרי נא מה עלינו לעשות, ונענתה הדין מפורס כמו שכתוב בשו"ע, וכן עשו

115) נוסף על האפשרות לקיים מצות צדקה ע"י אכילה ושתיה, וכן ע"י צדקה רוחנית.

116) אפילו בלילה (ראה וירושלמי שקלים פ"ה ה"ד) (ובמצעאי ש"ק, שיש מקפידין להסגנו מהוצאת ממון) — ע"יזו שפירש

הממוין לעצמו, ויתנו בפועל (לנכאי צדקה או לעני בעצמו) כמקור.

117) להעיר גם משיחת ב"ק מ"ח אדמו"ר (סח"ש תשי"ב ע' 73) אודות המנהג שקבע המה"ל מפרגא בנוגע לשבת שירה —

לכבד ילדי ישראל ולספר להם היספור דקריים, כולל גם שליחי ישראל קטנו פירות מהאילנות שצמחו בקרקע הים והאכילו את

העופות, שיצטרפו לשירת בניו, וססיים, שאח"כ חילקו לילדים "קאשע" שיתנו לתרנגולים ודציפודים.

ואף שלא ראנו שביק מ"ח אדמו"ר נולד זה (אף שסופר ע"ד המנהג).

ויחיל מהטעמים לזה — מ"ש אדמו"ר בשו"ע (ארו"ח טש"ז ס"ח) "יש נוגדים לתת חטים לפני הנפשות בשבת שירה, ואינו נכון

11

לשנת
הילד

סי"ב

.. שלכן מתחיל עוה"פ - **אבל מחדש** "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי כו" ..

.. עד שגם דרגא נעלית זו (**בסימו ס' הרמב"ם**) ממלאה כל מציאותו, "מלאה גוי דעה את ה", ויתירה מזה, "כמים לים מכסים", **דכך הלאה**, **עד איך סוף ומתחיל מחדש** ..

סי"ג

.. ומכל זה צריך ללמוד הוראה ..

.. בהפצת התורה והיהדות **כולל** בהפצת המעיינות חוצה ..

.. בדרכי נועם ודרכי שלום, **אבל בתוקף דקדושה**, מתוך אהבת ישראל ..

.. שלוחים ושלוחי שלוחים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו **שלוחו של הקב"ה** ..

.. שבהמשך ליום ההילולא ושלימותו **בש"ק שלאחריו** ..

.. "שליח עושה שליח", **דכך הלאה**, אפילו מאה שלוחים ..

.. (כההכרזה **הבקשה** שהשנה א היא "שנת הילד והילדה") ..

.. (שאצלם ניכר בגלוי **יותר** צמיחת וגידול הגוף) ..

.. ע"י פעולתן של נשי ישראל, שיש להן **פוטנציאל** תכונות מיוחדות וגישה מיוחדת לטפל ולחנך הילדים בדרכי נועם וכו'.

סי"ד

.. ע"י החלטה על **סכום מסויים** ..

111) .. מעלת לימוד וידיעת הלכות כל התורה כולה **כמדובר כמ"פ**.

114) .. (נוסף על **בפרשתנו**) השתתפותן ..

117) .. והאכילו את הציפורים שהצטרפו לשירת בניי, ומסיים, שאח"כ חילקו לילדים "קאשע" שיתנו לתרנגולים והציפורים.

אף אלא שלא ראינו שכ"ק מו"ח אדמו"ר ינהיג ..

אילנות, ובפרט פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, כולל גם — להסביר להם (כסגנון המתאים) תוכן הענין ד'ראש השנה לאילן'. צמיחה וגידול בכל עניני יהדות, תורה ומצוות, להיות אילנות עושי פירות טובים.

טו. ויה"ר שעי"ה ההוספה כמעשינו ועבודתינו באופן של צמיחה, החל מקבלת החלטה טובה שמביאה תיכף את השכר¹¹⁸ — נזכה תיכף ומיד לצמיחה האמתית דכללות ישראל בגאולה האמתית והשלימה (לאחרי הזריעה שעי"ה הגלות¹¹⁹, ובפרט לאחרי אריכות הגלות כו') ע"י משיח צדקנו — "צנח¹²⁰ שמר"¹²¹, "את צנח דוד עבדך מהרה תצמיח"¹²² — תיכף ומיד ממש, כשבת שירה¹²³ דשנה זו (שנת העיבור¹²⁴), ה'תשמ"ט, שסימנה "תשמט ירך"¹²⁵.

ובלשון ותוכן הכתובים דפרשת השבוע:

"בשלח פרעה את העם" — שאפילו פרעה (המלך דמצרים, אשר, "כל המלכות נקרא ע"ש מצרים"¹²⁶) בעצמו שולח את בני מהגלות¹²⁷,

קריעת ים סוף — שקשור גם עם בקיעת הנהר לעתיד לבוא, "והכהו לשבעה נחלים גו' והיתה מסילה לשאר עמו גו' כיום עלותו מארץ מצרים"¹²⁸,

"אז ישיר משה ובני ישראל"¹²⁹ — "ישיר . . . לשון עתיד"¹³⁰, "מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה"¹³¹, "את השירה הזאת"¹²⁹ — "עשר שירות הן, הראשונה שנאמרה במצרים וכי"¹³² העשיית לעתיד לבוא, שנאמר¹³³ שירו לה' שיר חדש . . . לשון זכר . . . תשועה העתידה לבוא לא היא אחרי שעבוד¹³⁰; והמשך וסיום השירה — "מקדש אנדיי כוננו וידך"¹³⁴, "בשתי ידים, ואימתי יבנה בשתי ידים, לעתיד לבוא, שכל המלוכה שלו" — "ה' ימלך לעולם ועד"¹³⁵,

שהרי אין מוונתיהם עליך*, וכימינו אלו לא מצוי שיהיו תרגולים וכי"כ שמונתיהם עליך (כפי שה' גיל בהורות שלפניו כעיריות הקטנות).

ה"י רק בנוגע להאכל העופות, אבל בודאי שיש לספר לילדים כל הניל, צולל וכמויות — לנוגע בהם מדה טובה של רחמנות על בעלי חיים (שמתבטאת גם בספירת הדאכלת העופות), "ורחמני על כל מעשי" (תהלים קמ"ט, ט, וראה *).

* דפסק המג"א שם. ודא כמו שחסיק בס' תוספת שבת שם (הובא בס' אורחות חיים שם) ואפשר דכין שנהגו כן לשם צדקה, וחזקלא בפומיהו שהעופות אמרו שירה כ"ס. לכן אין להקפיד בכך.

118 ראה תענית ח, ב, ש"ע א"ח ס"ס תקנא.

119 ראה ת"א ר"ש פרשתנו, ובאר"כ — ת"ח ט"ס.

120 ראה מעיני היטעיה ע' 150, רש"י.

121 להעיר מלקוטי לר"י (אג"ק שם) ש"ר"ה (לאילנות לשון רבים הוא הכי עצים דע"ה"ח ועה"ד, הרומזים על אמונה ודעת . . .

והוא שיתחברו ב' העצים הללו יחדיו . . . והוא אמור לימות המשיח והאמונה אזור הלציו, והסיום הוא נדעת, כי מלאה הארץ דעה את ה'.

122 יאז תה"י גם שלימות הצמיחה בעולם — שאפילו אילני סרק יעשו פירות (ת"כ בחוקותי כו, ד — נוסף על מ"ש בכתיבות

ק"כ, ב' כנוגע לאילני סרק שבא"י, וראה לקו"ש חט"ז ע' 531 בהערה).

123 להעיר גם כסיום וחותם מומר פ"ו — "ושירים כחוללים כל מעיני כך", ובמדרש תהלים: "כשם שהבאר* נובע מים חרישים

בכל שעה, כך ישראל אמורים שירה חדשה בכל שעה, ה'י' ושירים כחוללים כל מעיני כך, רבנן אמר, כשם שאומרים האנשים שירה

כך אמרים הנשים שירה, שנאמר ושירים כחוללים כל מעיני כך, ואומר גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום.

* עפ"י יש לפרש פסוק עלי באר ענו לה, וכן והנה באר בשה, ואח"כ זו ציון כו, והיינו, שנספיי חס בבחי' באר שנובע מים חרישים בכל שעה" (יחזקאל ע"ה).

124 להעיר מהמבואר בחדא"א מהר"א שבהערה 24 — הקשר והשייכות דסדר העיבור השייך ליוסף שעל ידו תה"י ביטול

מלכות וזרע עשו (רומי), שאז יהי' השם שלם והכסף שלם, עיי"ש, פ"א.

125 ל' הכתוב — ראה טו, ג.

126 ב"ר פט"ז, ה.

127 ראה ת"א פרישתנו (סא, ג) ש"פרעה יהי' משלח פירות וענפים יעושי פרי למעלה את העם כו' והוא הוא בחי' כח הצומח

להצמיח ישיעוהו ישראל.

128 יע"י יא ט"ר טו, וראה ת"א פרישתנו סב, א ואילך, ובאר"כ — ת"ח ט"ס קנא, א ואילך, ועוד.

129 טו, א.

130 מכילתא ע"ה"פ.

131 פריש"י ע"ה"פ, וראה מכילתא שם.

132 כולל גם (שירה) "הישוית שאמרה הכוה"ב וכו'" — הפטרת שבת שירה.

133 יע"י סב, ז"ה.

134 טו, ז.

135 יח ובפרש"י.

.. כולל גם - להסביר להם (בסגנון המתאים להם) ..

סט"ו

.. קריעת ים סוף - שקשור גם עם בקיעת הנהר לעתיד לבוא ..

המשך הערה 117). .. בכ"ז ה"ז רק בנוגע להאכיל העופות וכיו"ב, אבל בודאי שיש לספר לילדים כל הנ"ל, פולל ובמיוחד - לנטוע בהם מדה טובה של רחמנות על בעלי חיים (שמתבטאת גם בסיפור דהאכלת העופות), "ורחמיו על כל מעשיו" (תהלים קמה, ט. וראה). [כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין בחץ לאחר תיבת "וראה" – למלא המראה-מקום]

124). .. שאז יהי השם שלם והכסא שלם, עי"ש. **חותם וסיום פרשתנו**

ועד לסיום הפרשה — "מחה אמחה"¹³⁶ את זכר עמלק מתחת השמים" כולל גם מינוי מלך (שקודם למחיית זרעו של עמלק) — המלך המשיח¹³⁷, ובנין בית הבחירה (שלא אחרי מחיית זרעו של עמלק) — בית המקדש השלישי¹³⁸, כמארז¹³⁹ "שלוש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למנות להם מלך... ולהכרית זרעו של עמלק... ולבנות בית הבחירה".

ובחמשך לזה מתחילים לקרוא (במנחה) פ' יתרו, הפרשה דמתן-תורה — "תורה חדשה מאתי תצא"¹⁴⁰, ולכן, "לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי"¹⁴¹, "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

וכל זה — כאמור — ע"ז שמוסיפים עוד יותר בענין הצמיחה, כלשון הכתוב¹⁴² "ילכו מחיל אל חיל", שע"ז לבאים תיכף ומיד לסימא דקרא — "יראה אל אלקים"¹⁴³ בציון, כי, "לציון יאמר איש ואיש יולד כה והוא יכוננה עליון".

(136) לא רק "מחה" (ס"פ תצא), אלא גם "אמחה" — הקב"ה בעצמו.
 (137) שאז יהי' גם "ראש השנה לזמנים" (לאחרי ובסמיכות ל"ראש השנה לאילן") בתכלית השלימות.
 (138) שהציווי על בנייתו נכלל בציווי הכללי "ועשו לי מקדש" (ראה רמב"ם ריש הל' ביה"מ) — ע"ד ובדוגמת הדיבור בשירת הים (לפני הקמת המשכן) אודות ביה"מ השלישי.
 (139) סנהדרין כ. ב. רמב"ם ריש הל' מלכים.
 (140) ישע"י נא, ה. ויקרא פ"ג, ג.
 (141) ישע"י לא, לג.
 (142) תהלים פה, ח.
 (143) כולל גם שם הוי' שכאלקים יחשב לגבי גילוי שם הוי' שלמעלה ממנו, כמ"ש "הוי' הוא האלקים", ועד ו' פעמים הוי' הוא האלקים שאומרים בעצילת יוה"כ"פ (מ"ח סוף מס' יומא. הובא ונתבאר בלק"ת דרושי ש"ש סה, סע"ג ואילך) — כמורגש גם בסיום והתחלת הרמב"ם, שההשגה והרדיעה בשם הוי', "יסוד היסודות ועמוד החכמות" ר"ת הוי', במחזור החדש היא כדרגא נעלית יותר בשם הוי', עד שההשגה בשם הוי' במחזור שלפניו תחשב כהשגה בשם אלקים, ובעילוי אחר עילוי ממחזור למחזור כו'.
 (*) ובכללות — הוי' דלתתא והוי' דעיליא, כמ"ש בפרשתנו (יד, לא) "ויראו השם את הוי' דלתתא) ויאמינו בהוי' דעיליא) (תרא) פרשתנו סא, סע"ד ואילך.

.. "תורה חדשה מאיתי תצא", **גלֶבֶק, ועד אשר** "לא ילמדו עוד איש את רעהו גוי כי כולם ידעו אותי" ..

.. וכל זה - כאמור - עי"ז שמוסיפים **עתה** עוד יותר בענין הצמיחה, כלשון הכתוב "ילכו מחיל אל חיל", **שענין** ובאים תיכף ומיד ..

.. (138) .. ע"ד ובדוגמת הדיבור **והשירה** בשירת הים (לפני הקמת המשכן) ..

משיחות ש"פ בשלח, שבת שירה, חמשה עשר בשבט ה'תשמ"ט

מתחדשת צמיחת (חנטת) פירות האילן בשנה זו, ודוגמתו בישראל — כי האדם עץ השדה¹⁰, שנמשל לאילן עושה פירות — מאי פירי מצוות¹¹, פירותיו של צדיק (ועמך כולם צדיקים¹²) מצוות ומעשים טובים¹³, היינו, שחמשה עשר בשבט הוא זמן מסוגל לחידוש הצמיחה שבישראל, וב- לשון הכתוב¹⁴. עץ פרי גוי אשר זרעו בו גוי¹⁵, גרעיני כל פרי שמהן האילן צומח כשנוטעין אותו¹⁶, היינו, שחידוש הצמיחה הוא לא רק בנוגע לעצמו, אלא גם בנוגע לפעולה על הפרי — הזולת, שגם הוא נעשה אילן עושה פרי, ועד פירו- תיהן ופירי פירותיהן עד עולם¹⁶.

ב. ויש לומר, ששני ענינים אלו — ראש השנה לאילן¹⁷, וקיימא סיהרא בא- שלמותא¹⁸ — שייכים זה לזה:

מבואר בכ"מ¹⁹ שהקביעות דחג הפסח וחג הסוכות בחמשה עשר בחודש (ניסן ותשרי) קשורה עם המעלה דחמשה עשר בחודש שבו קיימא סיהרא

א. בחמשה עשר בשבט ישנם שני ענינים:

(א) ענין הכללי שנחמשה עשר שככל חודש — שבו נעשה מילוי הלכנה²⁰, קיימא סיהרא באשלמותא²¹, ודוגמתו בישראל ש, דומין ללכנה²² ומונין ללב- נה²³ — שהם עתידים להתחדש כמו- תה²⁴, מולד וחידוש הלכנה בר"ח, ועד²⁵ בנוגע למילוי ושלימות הלכנה בחמשה עשר בו, שמורה על המילוי והשלימות²⁶ דישראל.

(ב) וענין הפרטי המיוחד לחמשה עשר בשבט — ראש השנה לאילן²⁷, שבו

(1) להעיר משיעור הרמב"ם דיום השיק זה (הל' ברכות פ"א ה"ז) מברך עליי (על חידוש הלכנה) עד ששה עשר יום בחודש עד שתמלא פנימתי (עד ט"ז, ולא ס"ז בכלל, שהרי אחר שעברו ט"ז יום נתמלא פנימתי — כס"מ שם).

(2) זהר ח"א קנ, רע"א, רכה, סע"ב, רמט, ב ח"ב סה, רע"א, רטו, א, וראה שמיר סט"ז, כו.

(3) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ז, ג.

(4) סוכה שם. וראה אה"ת בראשית ד, סע"ב

ואילך. ועוד.

(5) נוסח הברכה דקידוש לבנה — סנהדרין מב, א. רמב"ם שם הט"ז (שיעור היומי).

(6) ובהגשה יתירה בשנה זו — שנת העיבור, שהיא שנה חמימה (ערכין לא, א), כולל גם שעבודתם של ישראל היא באופן של תמימות ושלימות.

(7) ריש מס' ר"ה.

(8) כ"ה — לאילן, לשון יחיד — במשנה, אבל בכמה ספרים, ופוסק חזי מאי עמא דברי — ראש השנה לאילנות, לשון רבים, וראה לקוטי לוי"ט (אג"ק ע' ת"ג). ראש השנה לאילנות, כי אילן במלואו אלא יוד למיד גרין גימט' שביט . . אילן הוא הוי אד' במספרו . . ונרמז זה באותיות אילן אי רית אד' הוי כ"ה, וממשיך לבאר הענין ד. אילנות לשון רבים כ"ה, עיי"ש.

(9) אדם האמיתי (למטה) — אתם קרוין אדם (יבמות סא, רע"א), עיש אדמה לעליון (ראה שליה ג, רע"א. ועוד).

(10) שופטים כ, יט. תענית ז, א.

(11) סוטה מז, סע"א.

(12) ישע"י ס, בא.

(13) ב"ר פ"ל, ו.

(14) בראשית א, יא.

(15) פרש"י ע"ה"ס.

(16) ל' חז"ל — כחובות רפ"ט.

(17) ראה פע"ח שער חגה"ש בסופו — לאחר

סימו (בכותרת — דרוש סוד ט"ז באב). סה"מ עת"ר ע' ר"ח האילן. ועוד.

שעדיין לא נגמרה השלימות שלהם, אלא יתירה מזה, שעכשיו צריכים להתחיל לגדול ולצמוח¹⁹, היינו, להת-עלות בעילוי שבאין-ערוך לגבי מעמדם ומצבם הקודם, עד כדי כך, שנחשב כמו שרק עתה מתחילה צמיחתם!

ד. ונמצא, שבחמשה עשר בשבט יש עילוי לגבי כל חמשה עשר דכל חדשי השנה, כולל גם (בפרטים) חמשה עשר בניסן וחמשה עשר בתשרי²¹:

בחמשה עשר שבכל חדשי השנה מודגש (בעיקר) ענין המילוי וה-

באשלמותא, כאמור, שמילוי ושלימות הלבנה מורה על המילוי והשלימות דישראל, ולכן, בזמן מעמד ומצב זה נקבעו הימים טובים²⁰.

ועפ"ז י"ל גם בנוגע לראש השנה לאילן — שקביעותו בחמשה עשר בשבט קשורה עם המעלה דחמשה עשר בחודש, מילוי ושלימות הלבנה, כלומר, מכיון שישראל נמצאים במעמד ומצב של מילוי ושלימות, לכן, נעשה אצלם גם חידוש הצמיחה.

ג. וצריך להבין:

מילוי ושלימות (קיימא סיהרא באשל-מותא) וחידוש הצמיחה (ראש השנה לאילן) הם לכאורה תרתי דסתרי, כי, חידוש הצמיחה מדגיש שלא רק שעדיין לא נשלמה מציאותו, אלא יתירה מזה, שעכשיו מתחיל לגדול ולצמוח²¹!

ויש לומר הביאור בזה — שהיא הנותנת:

מכיון שישראל קשורים עם הקב"ה שהוא אין-סוף, הרי, השלימות האמיתית שלהם היא גם באופן של אין-סוף, היינו, שככל שתגדל מעלת עבודתם באופן של מילוי ושלימות, עד לדרגת צדיק (ועמך כולם צדיקים) — יודעים ומרגישים שצריכים להתעלות לדרגא ושלימות נעלית עוד יותר, ובזה גופא — לא רק

19) וי"ל, שלכן נקראים בתואר „צדיקים“ סתם, ולא „צדיקים גמורים“ — מלשון כלי שנגמר מלאכתו (ראה לקראת דרושי סוכות פא, א). גמור ושלם, מה שאין להוסיף עוד, שאז, לא יוכלו להגיע לדרגת בעלי תשובה. מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו (רמב"ם ה"ל תשובה פ"ז ה"ד).

20) וי"ל, שגם ענין זה נרמז בהמילוי והשלימות דחמשה עשר בחודש — שלאח"ז הלבנה פחתת והולכת, שרומז לענין הביטול, היינו, שגם אחרי המילוי והשלימות נדרשת ממנו עבודה נעלית יותר, ועד לעילוי שבאין-ערוך, שלכן צ"ל הקדמת הביטול, עד לתכלית הביטול שלאח"ז נעשה מולד הלבנה מחדש.

21) להעיר מלקוטי לוי"צ (אגיק שם) שחמשה עשר בשבט, חודש החמישי דחדשי החורף, מקביל לחמשה עשר באב, חודש החמישי דחדשי הקיץ (ששניהם הם ירט דעין (צמיחה וגידול), אלא שבאב הוא הסיים ובשבט . . . הוא ההתחלה, שאז הוא החנטה) — והרי בחמשה עשר באב יש עילוי גם לגבי חמשה עשר דניסן ודתשרי, כמארז"ל. לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב²¹ (תענית כו, ב. וראה מקומות שנכמנו בהערה 17).

18) ובפרסיות: חג הפסח — התחלת העבודה דחדשי הקיץ, וחג הסוכות — התחלת העבודה דחדשי החורף.

*) דוגמת הצמיחה שנעשית לאחר ביטול ורקבון הגרעין בארץ (ראה גם תו"א ריש פרשתנו).
*) ועד שיש בו עילוי גם לגבי יוהכ"פ, אחת בשנה.

*) כולל גם חג השבועות — שקביעותו אינה תלוי בימי החודש, כי אם, חמישים יום בהמשך לחג הפסח, ונמצא, שגם הוא קשור עם מילוי הלבנה וחדוש ניסן.

שבטי ישראל²⁴. ועפ"ז, חודש שבט, חודש הי"א (מניסן), הוא כנגד שבט יוסף²⁵, הי"א לפי סדר תולדותם של השבטים.

וענינו של יוסף (כמודגש ב, שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש (ש) הוא כלי לחיות" שלו, ומורה על מהותו כו'²⁶) — בחי' הצומח, „כידוע“²⁷ דבחי' יסוד (בחינתו של יוסף) נק' עץ²⁸ עושה פרי, ונק' עץ השדה . . . ולכך נק' יוסף . . . שתמיד יוסיף אור ושפע כצומח שצומח וגדל בתמידות בלי שיעור כלל וכלל, וזהו ענין יוסף לשון תוספת תמידית, וכמ"ש²⁹ יוסף ה' לי בן אחר³⁰.

ולכן, „ראש השנה לאילן“, התחלת הצמיחה בכל השנה כולה, שייך לחודש שבט³⁰ — שבטו של יוסף³¹, שאצלו

שלימות, היינו, שמעמדם ומצבם ועבו- דתם של ישראל (ציל ו) נעשה באופן של מילוי ושלמות; ואילו בחמשה עשר בשבט, „ראש השנה לאילן“, מודגש בעיקר (לא המילוי והשלמות שהיו עד עתה, כי אם) שגם לאחרי המילוי וה- שלימות דהעבר נדרשת עבודה נעלית יותר, עד לעילוי שבאיך-ערוך — התחלת צמיחה וגידול מחדשים.

בסגנון אחר קצת: השלימות דחמשה עשר בכל החדשים, היא, שלימות שע"פ סדר והדרגה, מדידה והגבלה, החל ממולד הלבנה ברי"ח, ומוסיף והולך מיום ליום, עד למילוי ושלמות הלבנה בחמשה עשר בו; ואילו השלימות דחמשה עשר בשבט, היא, שלימות שלמעלה מסדר והדרגה, מדידה והגבלה, שלימות אמיתית באופן של אין-סוף, שלכן, מעלת השלימות היז רק התחלת הצמיחה לגבי שלימות נעלית יותר, עד אין-סוף.

ומכיון שחמשה עשר בשבט הוא „ראש השנה לאילן“ — „ראש“ דייקא (לא רק תחילה), בדוגמת הראש שכולל החיות דכל אברי הגוף ומנהיגם כו'²², היז נמשך על כל השנה כולה, היינו, שהעבודה בכל השנה כולה תהי' לא רק בשלימות שע"פ סדר והדרגה, אלא גם שלימות אמיתית באופן של אין-סוף.

ה. ויש להוסיף ולבאר הטעם שהשלימות ד„ראש השנה לאילן“ (שלימות אמיתית, באופן של צמיחה תמידית) מודגשת בחודש שבט דוקא:

ידוע³² שייב חדשי השנה הם כנגד ייב

24 להעיר מהשקו"ט בנוגע לחודש העיבור — כנגד שבט לוי (ראה אה"ת בראשית ת, א), או כנגד שבט יוסף שנחלק לבי שבטים, והם ב אדרים, שמולו דגים, כברכתו של יוסף (חז"ג מהרש"א לסנהדרין יב, א).

25 או אשר (ראה הערה 32).

26 שעהייהא בתחלתו.

27 תוח" ויגש צג, ב. וראה גם תוי"א שם מד, א.

28 ראה גם לקוטי לוי"צ (אג"ק שם) ש„אילו ועץ רומזים על יסוד, כי אילו הוא הוי" אד' כמספרו שיסוד הוא המחברם, ונרמז זה באותיות אילן וכו', וכן ע"ז מספרו יוסף עם האותיות שקאי על יסוד כו', עיי"ש.

29 ויצא ל, כד.

30 כמרומז בנימסרי"א ד„שבט“ — „אילן“ במלואו (כנ"ל הערה 8).

31 להעיר, שהתוכן ד„יוסף ה' לי בן אחר“, לעשות מ„אחר“, בן, הוא גם תוכן צירוף שם הוי" שמאיר בחודש שבט — „המר ימירנו הוי" הוא (ותמורתו יהי קודש“). ששניהם (ה„אחר“ וה„בן“) נעשים קודש (ראה לקוטי חכ"ז ע' 87 ואילך. ושי"ג) — פסוק שנאמר במעשר בהמה, שראש השנה שלו מקביל ובדומגא לראש השנה לאילן (לקוטי לוי"צ אג"ק ע' תיד).

22 ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, סע"א ואילך. עס"ד שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

23 ראה לקו"ש חכ"ז ע' 90. ושי"ג.

ומדגש ענין ההוספה והצמיחה.³²
ומיוסף נמשך ענין ההוספה והצמיחה לכל השבטים — ע"י התכללות השבטים זביז³³, ע"ד מ"ש בברכת יעקב להשב-טים, איש אשר כברכתו ברך אותם³⁴, שלאחרי שברך כל שבט ושבט בברכה מיוחדת בהתאם לתוכנו ומהותו של שבט זה, איש אשר כברכתו — ברך אותם, שחזר וכללן כולם בכל הברכות³⁵, שע"י נמשך ענין הצמיחה והגידול דיוסף בכל ישראל.

וביאור הענין:

נתבאר לעיל (ס"ה) שאף שהשלימות דצמיחה היא עבודה נעלית ביותר, שלימות שלמעלה ממדידה והגבלה — היא נמשך מיוסף בכל השבטים ע"י התכללות השבטים זביז, היינו, שפועל ענין הצמיחה בכל ישראל ע"י אהבת ישראל ואחדות ישראל.

ומכיון שבסיום הגלות, חושך כפול ומכופל דעקבות משיחא, קשה יותר לפעול שלימות הצמיחה בעבודה (בחינתו של יוסף³⁶), וקשה יותר לפעול

ו. והדגשה יתירה ונתינת-כח מיוחדת בכל הנ"ל — בדורנו זה:

בדורנו זה נתגלה ענין נוסף בחודש שבט — שהעשירי שבו הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ששמו (הראשון) יוסף³⁶.

ובחמשה עשר שבו, שבו קיימא סיה-רא דחודש שבט באשלמותא, שנעשה מילוי ושלימות בכל עניני החודש, ובפרט בענינים המיוחדים שבו, העשירי יהי קודש³⁷ — ניתוסף מילוי

38) ובפרט בשנה זו סמ"ז שבטס חל בשבת — שבו נעשית העלי והשלימות (ויכולי) דכל ימי השבוע, כולל השלימות דיום ההילולא.

39) להעיר מהשקיות דעשירי בשבט לראש השנה לאילן — ע"פ הידוע שעיקר ההכנה לראש השנה מתחילת ד' ימים לפני, כפי שמצינו בימי הסליחות שצ"ל ד' ימים (לא פחות), ודוגמתו גם בהכנה לר"ה לאילן — ד' ימים לפני, מהעשירי בשבט.

40) להעיר, שאילן מצמיח פירות (שאינם מוכרחים לקיום האדם, אלא לשם חנונו, וי"ל שנרמזו גם הקשר להמשך ההילולא, שהתחלתו באתי לגני לגנוני, גן דייקא, מקום שצומחים בו אילנות ומטיילים בו לשם חנונו (ראה גם שה"ש תשמ"ח (קרח, תשמ"ט) ח"א ע' 244 ואילן).

41) ובפרט שאין גוי אתנו יודע עד מהי לאיזה שבט הוא שיך, ולא עוד, אלא, שעשרת השבטים (כולל יוסף) גלו ונאבדו כ"י.

32) וגם להדעות סודר החדשים הוא לפי סדר קרבנות הנשיאים, וחודש שבט הוא כנגד שבט אשר (ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר) — הרי, ענינו של אשר הוא שמן וחנונו, מאשר שמנה לחמו והוא יתן מנדני מלך (ויחי מט, כ), ותענוג פועל הרחבה, גידול וצמיחה, אפילו בעצם, ולאחרי תקופת הגידול — שמעיה סוכה תדשן עצם (משלי סו, ל. וראה גיטין נו, ב).

33) ויומתק יותר — ע"פ מ"ש רועה ישראל (מנהיגם ופרנס שלהם) . . נוהג בצאן יוסף, שכל ישראל נקראים ע"ש יוסף, לפי שהוא פירנסם וכלכלם בימי הרעב (תהלים פ, ב ובפרש"י). וראה לקמן ס"ז.

34) ויחי מט, כח.

35) פרש"י עה"פ.

36) ראה גם לעיל ע' 188 הערה 7. וש"נ.

37) לשון הכתוב — בחוקותיו, לכ. וראה לקמן בשה"ג להערה 39.

* יוסף לכך שהפסוק העשירי יהי קודש נאמר במעשר בהמה, ששיך לר"ה לאילן (כ"ל הערה 31).

שלישית של שמיטה שנוהג בה מעשר עני, שאותן פירות שחנטו מריה של שנה שלישית עד שבט, דנין אותן כפירות של שנה שניי שעברה, ונוהג בהן מעשר ראשון ומעשר שני, ומשבט ואילך נוהג בהן מעשר ראשון ומעשר עני⁴⁶. ומ- כיון שבחול אין נוהג מעשרות⁴⁷ — מהו הענין ד.ראש השנה לאילן⁴⁸ אצל בניי שבחול, שגם הם „נוהגין“ להר- בות בו מיני פירות של אילנות?

ועיקר השאלה היא בנוגע לעבודה בנפש האדם — איד יכולים לדרוש מיהודי שמעמדו ומצבו הגלוי הוא מחוץ לארץ ישראל („למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה“⁴⁹, מלשון רצון ומלשון מרובה⁵⁰) שבחמשה עשר בשבט יהי' בו הענין ד.ראש השנה לאילן, לא רק מילוי ושלימות סתם, אלא שלימות אמיתית, באופן של צמיחה תמידית!?

ח. והמענה לזה — בתורה בתה- לים⁵¹:

אחדות אמיתית ושלמה (כדי שתומשך אצל כאו"א בחינתו של יוסף⁵², לכן, יש צורך בנתינת-כח יתירה (בהוספה על ההשתדלות בענין הצמיחה ובאהבת ישראל ואחדות ישראל בכח עצמו) — ע"י פעולתו של נשיא הדור ששמו יוסף, רועה ישראל . . . נוהג כצאן יוסף⁵³, שמאחד את כל ישראל (הנשיא הוא הכל"י), ופועל בכל ישראל (מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, ואפילו מי שמצא במעמד ומצב ד.אחר⁵⁴ שעדיין צריכים לעשותו „בן“) שתהי' בהם השלימות דצמיחה.

ויש לומר, שפעולת הצמיחה (ראש השנה לאילן) בכל ישראל שנעשית ע"י נשיא הדור — עם היות שההכרח לזה היא מצד ירידת הדור, שאין בכחם לפעול זה בעצמם, אלא ע"י פעולתו של נשיא הדור, הרי, ביחד עם זה, יש בה עילוי לגבי פעולת הצמיחה שהיתה נעשית ע"י התכללות השבטים מצד עצמם, בכחם של בני הדור מצד עצמם, כדלקמן.

ז. ויובן בהקדם השאלה אודות הקשר והשייכות ד.ראש השנה לאילן⁵⁵ לחוץ לארץ:

„ראש השנה לאילן“ נוגע לדינא בארץ ישראל — „לענין מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט“⁵⁶, או „לענין שנה

(46) רע"ב שם. רמב"ם הל' מע"ש פ"א ה"ב.

(47) ובזמן הגלות — גם הדיוב בארץ ישראל (לכמח דעות) אינו מן התורה, אלא מדרבנן (ראה רמב"ם הל' תרומות ספ"א ובני"כ).

(48) מג"א אריח סקליא סקס"ז. השלמה לשו"ע אדה"ז שם ס"ח.

(49) ב"ר פ"ה, ח.

(50) פ"י מ"תניכ ופ"י מהר"ז שם. תו"א בראשית א, סע"ג.

(51) מזמור פ"ז. — ולימוד מוסר נוסף בפרט —

אלה שגולדו ב"יא ניסן לפני פז שנים — שאמירתו (ע"פ המנהג לומר המזמור המתאים לשנות חיי) נמשכת עד י"א ניסן דשנה זו. ולהעיר משייכותו לחודש שבט — ע"פ הדעות שסדר החדשים מכון לסדר דקרבנות הנשיאים בחודש ניסן, „ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר“ (כניל הערה 32).

(42) ובפרט שסיבת הגלות היא היפך אהבת ישראל ואחדות ישראל (ראה יומא ס, ב).

(43) ראה לעיל הערה 33.

(44) פרשי חוקת כא, כא. — וראה בארוכה בלקו"ש השבועי ביאור מעלת ושלימות האחדות שנעשית ע"י נשיא הדור.

(45) פרשי ורע"ב ריש ר"ה. רמב"ם הל' תרומות פ"ה ה"יא.

(*) להעיר, שבמעמדנו בחודש שבט, שבו ר"ה לאילן — קדימה להדעה המקשרת החדשים

רק ביחס לתחתונים (דמאי קמ"ל?!), אלא ביחס לדרגות בגילוי אלקות.

ומכיון שפעולה זו נעשית ע"י „עליון“, הרי, אף שההכרח לזה הוא מצד ירידת הגלות, עד כדי כך, ש„הוא עצמו (עליון“) צריך להיות אוחו בידי ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר⁵⁵ ואתם תלוקטו לאחד אחד⁵⁶ — ה"ז באופן נעלה ביותר,

וכמודגש גם בפסוק שלאח"ז, „ה' יספור בכתוב עמים זה יולד שם סלה“ — דמכיון שהקב"ה בעצמו (עליון) „ימנה את ישראל הנבלעים בתוכם (בתוך אוה"ע) ואת הנאנסים ביניהם ויוציאם מתוכם . . . ויברור אותם לו“⁵⁷, ה"ז באופן ש„זה יולד שם סלה“, שייכותו לציון (ויירושלים) היא באופן נצחי, כמארז"ל⁵⁸, „כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית“.

ועפ"ז מובנת גם השייכות דכל בניי, גם בניי שבחול, ל„ראש השנה לאילן“ — דמכיון שגם יהודי שנמצא בגלות, בחוץ לארץ, מציאותו האמיתית היא ש„יולד בה“, ה"ה „עץ השדה שבארץ ישראל, ובוה גופא — מהפירות שנשׁ תבחה בהם ארץ ישראל, „גפן ותאנה ורמון גוי זית שמן ודבש“⁵⁹, „דבש תמרים“⁶⁰, כמבואר במדרז"ל⁶¹ שבניי נמשלו (במיוחד) לפירות אלו, תכלית השלימות דפירות האילן.

במזמור שבו מדובר אודות קיבוץ גלויות בגאולה האמיתית — „אזכיר רהב ובבל ליודעי“, „אזכיר את מצרים ואת בבל על יודעי להביאם מנחה, כענין שנאמר⁶² והביאו את כל אחיכם וגוי מנחה לה' וגו'“⁶³. . . יתנו לב לבקש ולזכור את כל אחד ואחד⁶⁴, „זה יולד שם“, „זה ה' ממשפחת הנולדים בציון כענין שנאמר⁶⁵ ואתם תלוקטו לאחד אחד“⁶⁶, וממשיך, „ולציון יאמר איש ואיש“⁶⁷ יולד בה“, „וכשיביאום מנחה לה' בציון, יאמר לה על כל אחד ואחד, זה מאותם שגלו ממך ומתולדותיהם“⁶⁸.

כלומר, כאו"א מישראל (איש ואיש), גם בהיותו בחוץ לארץ (בגלות), במצרים (רהב) ובבבל או בפלשת וצור עם כוש, מציאותו האמיתית היא — ש„יולד בה“, בציון (ירושלים, שלימות היראה⁶⁹).

אלא — יתכן שענין זה הוא בהעלם, וצריכים לפעול שיהי ניכר בגילוי ש„יולד בה“ (בציון), פעולה שנעשית ע"י כח נעלה ביותר — „והוא יכוננה עליון“ (כמו והוא עליון יכוננה⁷⁰), „עליון לא

(52) ישע"י טו, כ.

(53) להעיר מהשייכות לפרשת השבוע: „והי בשלח פרעה את העם“ — שפרעה בעצמו השתדל ושלח את בניי מגלות מצרים (ראה גם סה"ש תשמ"ח שם ע' 365 הערה 83).

(54) פ"ד ובפרש"י.

(55) ישע"י כו, יב.

(56) ראה כתובות עה, א: אחד הנולד בה ואחד

המצפה לראותה (איש איש יתירא קא דריש — פרש"י).

(57) שם, ה ובפרש"י.

(58) ראה לקו"ת פ' ראה כט, ד. דרוש ר"ה ס, ב.

שה"ש ו, ג. ובכ"מ.

(59) שם, ה ובפ"י הרד"ק והראב"ע.

והשבטים עם קרבנות הנשיאים שבחדש ניסן, שבו ר"ה למלכים (נשיאים), כידוע שכל ד' ראשי שנים שייכים זל"ז.

(60) פרש"י נצבים ל, ג.

(61) שם, ו ובפרש"י.

(62) עירובין נד, א.

(63) עקב ת, ח.

(64) רמב"ם הל' ברכות פ"ח הי"ג (השיעור דערב

שי"ק זה).

(65) ראה לדוגמא: חולין צב, א (גפן). מנחות נג,

ב (זית). ועוד.

נעלה יותר מאשר הפעולה שאצל בני מצד עצמם — ע"ד מ"ש הרמב"ם בתשובתו הידועה לר' עובדי' הגר"י, שאף שהגרים אינם מתייחסים לאברהם יצחק ויעקב כמו כל ישראל, יש להם יחוס גדול יותר, שמתייחסים „למי שאמר והי' העולם“.

ויש לומר, שמצד הענין דאחדות ישראל, האנשים והנשים והסוף וגרד אשר בשעריך⁷⁰ — ניתוסף אצל כל ישראל גם העילוי המיוחד שאצל הגרים.

ועד"ז בנדו"ד, שיש עילוי מיוחד בפעולתו של נשיא דורנו בהענין ד'יוסף ה' לי בן אחר', לעשות מ'אחר' בן, לגלות אצלו שגם הוא בן ימיו⁷², בן ארץ ישראל, שילוד בה' (בציון⁷³), ועד שגם בו תהי' שלימות הצמיחה (ראש השנה לאילון) עד לפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, ולא עוד, אלא, שמצד

ט. ועד"ז י"ל גם בנוגע לפעולת הצמיחה (ראש השנה לאילון) בכל ישראל מצד פעולתו של נשיא הדור — בדורנו כ"ק מ"ח אדמו"ר:

אע"פ שההכרח בפעולתו של נשיא הדור הוא מצד ירידת הדור (כנ"ל), מ"מ, מכיון שסוכ"ס נעשית פעולה זו ע"י נשיא הדור, יוסף שבדורנו, שמאחד את כל ישראל ופועל בהם שלימות הצמיחה (בחינתו של יוסף, שמכוון כנגד חודש שבט) — הי' באופן נעלה יותר מכמו הפעולה שהיתה ע"י אחדותם של בני הדור מצד עצמם.

מעין דוגמא לדבר — פעולת י"ב השבטים ע"י י"ב החדשים בנוגע לגרים:

אע"פ שהגרים אינם מתייחסים ליי"ב השבטים — לא יתכן לומר שיחסר אצלם, ח"ו, ההשפעות שע"י השבטים, כמו, חיבתן של ישראל שמתבטאת במנינם (מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל עשה⁶⁶) ע"פ החלוקה לשבטים, עניני העבודה דכל שבט ושבט בחודש מסויים⁶⁷, וכיו"ב, ועכצ"ל, שענין זה נעשה אצלם (לא ע"י התכללות השבטים זב"ו מצד עצמם, אלא) ע"י פעולה מיוחדת של הקב"ה (ע"ד ובדוגמת הוא יכוננה עליון⁶⁸), ובמילא, הי' באופן

69 נדפסה ברמב"ם הוצאת שוליונגער (ג.י. תש"ז) בהוספות לח"א ס"ט. בתשובות הרמב"ם (ירושלים, תש"כ) כרך ב סרצ"ג.

70 וילך לא, יב.

71 ולהעיר, שבאהבת הגר . . שתי מצוות, אחת, מפני שהוא בכלל ריעים, ואחת, מפני שהוא גר, והתורה אמרה ואהבתם את הגר, צוה על אהבת הגר כמו צוה על אהבת עצמו, שנאמר ואהבת את ה' אלקיך, הקב"ה עצמו אוהב גרים, שנאמר ואוהב גר (רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ד).

72 וישלח לה, יח ובפרש"י. — ולהעיר, ש(יוסף ה' לי) בן אחר' הוא בנימין (ראה תרוח שבהערה 27. סה"מ תרס"א ע' קסג"ד).

73 להעיר מרשימות הציצ לתהלים (יהל אור) מזמור פ"ו, ש.ציון גימטריא יוסף, וענין יוסף כמ"ש יוסף ה' לי בן אחר כ"י. וראה גם ד"ה מי מנה גוי י"ב תמוז תשכ"ו (התחלת שנת הפ"ז דיוסף נשיא דורנו).

66 פרש"י ר"פ במדבר. וראה פרש"י ר"פ שמות.
67 ואין לתרץ שחודש הי"ג דשנת העיבור שייך לגרים, מכיון שאינו אלא בשנת העיבור. ובעיקר — הרי מפורש שחודש העיבור שייך לשבט (לוי א') יוסף (כנ"ל הערה 24).

68 ואדרבה — כמביש וק"ו מפעולת הכיבור דבניי שנבלעו בן אוה"ע, ועאכ"כ בנוגע לגרים שלא נולדו מבני (בציון, איש ואיש יולד בה'), אלא מאוה"ע, ונתגיירו אח"כ.

לקו"ש ח"י"ג ע"י 130, ושי"ג, הי' בתכלית ההעלם, ועד שע"י גיור נעשה מציאת חדשה. כקטן שנוגד דמ"י (יבמות כב, א. ושי"ג).

*) ואף שגם לפני הגיור הי' בהם ניצוץ של קדושה, כידוע דיוק הלשון גר שנתיייר (ראה

לכל לראש — ההוראה הכללית דיום השבת⁸⁰: שכל עניני העבודה נעשים מתוך מנוחה (כל מלאכתך עשויים⁸¹), ועונג (וקראת⁸² לשבת ועונג⁸³) ושמחה (וביום⁸⁴ שמחתכם אלו השבתות⁸⁵).

ועוד ועיקר — בנוגע לענין הצמיחה⁸⁶ — כמבואר בארוכה בהתחלת הפרשה החסידית בתורה-אור ענין הצמיחה שב- ישראל, וזרעתי לי בארץ⁸⁷, קודש ישראל לה ראשית תבואתו⁸⁸ . . . שישאל נקראו תבואת ה', והוא כמו שאדם זורע תבואה . . . בשביל התוספת שיצמח, וזרע כור מוציא כמה כו-רים⁸⁹, ויתירה מזה (בשייכות לריה

הענין דאחדות ישראל, גם עם אלו שהיו תחלה בבחינת אחר⁹⁰ (וכשיכ גר⁹¹, בו נאמר כמה פעמים, הגר אשר בקרבך⁹² וכיו"ב) — ניתוסף עילוי מיוחד זה בכל ישראל (ע"ד ובדוגמת העילוי שניתוסף אצל כל ישראל ע"י האחדות עם הגרים, כנ"ל).

ומזה מובן שכאשר עוסקים בה-שליחות של נשיא דורנו בהפצת התורה והיהדות כולל הפצת המעיינות דפני-מיות התורה (שמן שבתורה⁹³) חוזה, שזהו תוכן הענין ד'יוסף ה' לי בן אחר⁹⁴, ובפרט כבואנו זה עתה מיום ההילולא שלו, ובשנת הארבעים, ש'קאי⁹⁵ איניש אדעתי דרביי⁹⁶, נתן ה' לכם לב לדעת וגו'⁹⁷ (כנ"ל בארוכה⁹⁸) — אזי ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בהשפעת ונתינת כח מיוסף שבודרנו בנוגע לענין הצמיחה (בחינתו של יוסף), ב'ראש השנה לאילן⁹⁹.

י. ובכל האמור לעיל ניתוסף עילוי מיוחד בקביעות שנה זו — שחמשה עשר בשבט חל ביום הש"ק, ושבת שירה:

80) להעיר ממש בפרשת השבוע (טו, כס). ראו כי ה' נתן לכם השבת. וראה ד"ה זה שבתחלת הלכות.

81) מכליתא ופרשי יתרו כ, ס. סושיע (ואד"ו) אריח סשיי ס"ח (סכ"א).

82) ישעי' נח, יג.

83) כולל גם — המענג את השבת⁸³ (שבת ק"ח, סע"א), שיהידי פועל היספה (צמיחה) בעונג דשבת גופא.

84) ספרי בעלותך יוד, י"ד.

85) ושמחה יתירה — בשבת שירה.

86) להעיר, שבמלאכת שמים מותרת שייכת וישנה בפועל הצמיחה בשבת — כדאיתא במדרש (ב"ר פ"א, ה. וראה שמור' פ"ל, ס) ששאל מין א' לרע. אם כדבריו שהקב"ה מכבד את השבת . . . אל יצמח בה עשב, והשיב לו משל מעירוב והוצאה, ברשות אחד אין צריך עירוב להוצאה, כך כל העולם שלו הוא כ"י (כ"י, מלאכת הוצאה היא הנקודה העיקרית והסך-הכל דכל ל"ס המלאכות האמורות — הוצאה מהיתר הקב"ה) בשבת — לקבוע האמונה והידיעה האמיתית שהעולם כולו הוא רשות אחת, רשות היחיד, ליחידו של עולם — ראה לקוש' ח"א ע' 68 ואילך. (וש"נ).

87) הושע ב, כה.

88) ירמ' ב, ג.

89) מסחים מו, ב (ושם: סאה. ובתו"ח ריש פרשתנו: קב).

74) ל' הכתוב — תבוא כח, טג.

75) בחינתו של אשר (כנ"ל הערה 32). — ולהעיר, שהשמן שבתורה הוא בחי' היחידה, הקשורה עם בחי' היחידה שבגפם האדם, נקודת היהדות, בחי' ציון (ראה לקו"ת ר"פ דברים. ובכ"מ), ובכח זה עושים גם מ-אחר⁷⁶. כו' (וראה הערה 77).

76) ע"ז ה, רע"ב.

77) וי"ל, שענין זה מתבטא גם באמירת מזמור פ"ז שבתהלים בתקופה זו (כנ"ל הערה 51) — דמכיון ש'קאי אדעתי דרבי', נקל יותר לגלות אצל כאורי מ'ישראל ש'יולד בה, ב'ציון' (וראה הערות 75: 73).

78) תבוא כס, ג.

79) בש"פ בא — לעיל ע' 200 ואילך.

צריך להוסיף עוד יותר, יתרו' (בתוספת וא"ו), והרי התורה היא איך סוף, ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים⁹⁶.

והטעם שהוספה זו נרמזת באות וא"ו דוקא, אף שאינה מהאותיות העיקריות, כי אם, מאותיות ההמשך, וא"ו המוסיף בלבד — אולי יש לומר, שהכוונה בזה לשלול רגש של ישות, בידעו שההוספה שלו אינה אלא כמו תוספת וא"ו בלבד⁹⁷, ובלשון הידועי⁹⁸, כננס ע"ג הענק⁹⁹. ובסגנון אחר קצת — שההוספה שלו היא (בעיקר) כדי שעבודתו תהי' בכח עצמו¹⁰⁰ (היפך הענין דנהמא דכיסופא¹⁰¹), אבל ההוספה עצמה אינה אלא כמו תוספת וא"ו בלבד.

יב. ועוד ענין שהזמן גרמא — שביום הראשון (מוצאי ש"ק זה) דפ' יתרו, פ' מ"ת, מתקיימת (בהשגחה פרטית)

(לא"ו) — „שנוטעין חרצן אחד וצומח אילן שלם בענפים הרבה, וכמ"ש⁹⁶ ואנכי נטעתיך שורק וגו', שהוא זמורה של גפן כדי להצמיח גפן שלם, וכמאמר רז"ל⁹⁷ על פסוקי⁹⁸ והנה גפן לפני שישאל נמשלו לגפן⁹⁹ — הראשון מחמשת מיני הפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל (שקודם לברכה⁹⁹).

יא. ויש להוסיף, שענין הצמיחה מודגש גם בפרשה שמתחילים לקרוא במנחת שבת — פ' יתרו:

פ' יתרו היא הפרשה דמתן-תורה, אשר, קריאת פרשה זו בכל שנה ושנה (מעין ודוגמת קריאתה ב"זמן מתן תורתנו⁹⁷) מורה על החידוש בנתינת וקבלת התורה, היינו, שכלל שגדלה מעלתו בלימוד והבנת התורה עד עתה, צריך להוסיף ביתר שאת וביתר עוז, באופן של חידוש, שזהו"ע הצמיחה דראש השנה לאילן בתורה⁹⁸, כאמור, ש"עץ השדה" קאי על תלמיד חכם, צמיחה בלימוד התורה.

וענין זה מרומז גם בשם „יתרו" — יתר בתוספת וא"ו:

גם לאחר שיתר פרשה אחת בתורה⁹⁸, היינו, שלא זו בלבד שלמד כל התורה כולה, אלא עוד זאת, שתלמיד ותיק הוא ואמר וחי'דש בתורה (ע"ד „יתר פרשה אחת בתורה") —

96 איוב יא, ט. וראה ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ה.

97 ועאכ"כ שאינה מהאותיות החשובות, כמו ג' אותיות אמ"ת, התהלת האותיות (א'), אמצע האותיות (מ'), וסוף האותיות (ת') — ראה ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

98 נוסף לכך שאין זו הוספה אמיתית (שלכו א"ו זה בכלל, כל המוסיף גורע"י (סנהדרין כט, ס"ע"א. ועוד) ח"ו), כי, החידוש בתורה מיוסד ובני ע"פ כללי התורה, ונאמר למשה מסיני כו'.

99 ראה שבלי הלקט בראש הספר (כשם רבי ישעי' מטראני). הקדמת החוות דעת לפירושו לשריע יו"ד. המשך תרס"ז ע' ת. ובכ"מ.

100 כולל גם הוספה וצמיחה מיום ליום, שהרי, הצמיחה דאתמול באה היום מן המוכן, ובמילא, אינה נחשבת עבודה כבח עצמו דיום זה.

101 ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקרית זו, רע"ד. ובכ"מ.

90 ירמי' ב, כא.

91 ב"ר פפ"ח, ה. וראה חולין צב, א.

92 ירשב"ט, ט.

93 רמב"ם ה"ל ברכות פ"ח ה"ג (השיעור דערב ש"ק זה).

94 נוסף על כללות החיוב לחדש בתורה, לאפש"א לה' (זח"א יב, ב. וראה ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. ושי"ג).

95 שעל שם זה נקרא „יתר" (פרשי רי"פ יתרו).

י' דוגמא לדבר בשיעור היומי ברמב"ם (סוף הלכות ברכות) — „זוהר אדם בברכה שאינה צריכה".

סיום לימוד ספר הרמב"ם (דמחזור חמישי) והתחלתו מחדש (מחזור ששי) — מדגיש את ההוספה והצמיחה שב- לימוד התורה, שגם לאחר שסיים כבר לימוד כל ספר הרמב"ם, „משנה תורה“, „משנה לתושב"כ (תורת משה), „מקבץ לתורה שבעל פה כולה“¹⁰⁵, הלכות כל התורה כולה, ויודע וזוכר כל ההלכות — מתחיל עוה"פ מהתחלת הרמב"ם, באופן מחדש ונעלה יותר כו'.

וכמשנת בארוכה בההדרן על הרמב"ם¹⁰⁶ שענין זה מרומז גם בסיום הרמב"ם, והמשכו („מתכיפין התחלה להשלמה“¹⁰⁷) בהתחלת הרמב"ם — ש,באותו הזמן . . לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר¹⁰⁸ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, היינו, שגם לאחר ש מגיעים להשלימות¹⁰⁹ ד,כמים לים מכסים (נוסף על ה' שלימות¹¹⁰ ד,מלאה הארץ דעה את ה', כבסיום הלכות תשובה), ה"ז עדיין „כפי כח האדם“¹¹¹, ולכן, יכול וצריך

החגיגה המרכזית¹⁰² דסיום „משנה תורה“ להרמב"ם (נוסף על ה„סיום“ להלכות ברכות¹⁰³ בשיעור היומי¹⁰⁴):

102 בעיר הבירה דכ"ק מרח אדמור נשיא דורנ.

103 שסיומן — ירבה בברכות הצריכות, וכן דוד אמר בכל יום אברכך. וצריך העסק שמסיים הלכות ברכות בפסוק. ככל יום אברכך, שבו מודגש רק שצ"ל ברכה (אפילו אחת בלבד) בכל יום, ולא ריבוי ברכות (ירבה בברכות הצריכות), ובפרט לאחר שמדגיש, וכן דוד אמר כו' — ודוד תיקן מאה ברכות בכל יום כו' (טזאריח (בשם ר' נסרונאי) ושורע אדה"ר ר"ם מו). ואולי י"ל, שבהוספה. וכן דוד אמר (דלכאורה למאי נפקמ שדוד אמר) כוונתו לרמז לתקנת דוד לברך מאה ברכות בכל יום (כמש"ל לפניך בהלכות תפלה (פ"ז הי"ד). חייב אדם לברך מאה ברכות בין היום והלילה).

104 להעיר מהשיבות לחמשה עשר בשבט — שנהגין להרבות בו במנין פירות של אילנות, ועי' ניתוסף בברכות, כולל גם ברכת שהחינו על פרי המתחדש משנה לשנה (רמב"ם הל' ברכות פ"י הי"ב) — התחלת שיעור היומי, ובפרט כשחל ביום השבת, שבלאה"כ משתדלים במיוחד, להשלים מאה ברכות מן הפירות, כיצד . . חוזר ואוכל מעט מפרי זה ומברך לפניו ולאחריו כו' (רמב"ם הל' תפלה פ"ז הסי' צו).

* נוסף לכך שפשטי' דקרא קאי על כללות השבח וההילול להקביה (כפ"י הראב"ע. יום אחר יום אברכה שמך עד שאהי מהמהללים תמיד כו"י), ולא דוקא ברכה כפשוטה (וראה רשימות היצ"ע לתהלים עה"פ (יהל אור עי תקמה ואילך) שפ"י אברכך כולל גם ק"ש, עי"ש).

* ושט: בתחלת ראייתו, אבל העולם נהגו שלא לברך . . עד שנת אכילה (שורע או"ח סרכ"ה ס"ג). סדר ברכת הנהנין לאדה"ר פ"א ס"ב).

** ולהעיר, שבכניסת השבת נוהגים לומר המזמור. הודו לה כי טוב כי לעולם חסדו, שבו נימנו ה„ארבעה (שצריכין) להודות (ס"י) וכל החיים יודין סלה) . . בפני עשרה ושנים מהם זכמים (פ"י הי"ז נוהגות מיימוניות) — שיעור היומי). כעין ברכת הודאה . . על אשר מעובדין דחול לא נווקו בגוף ונפש ברוחניות וגשמיות. ומהדרין לאמרו בצבור, ע"ד לאודווי קמי עשרה (שער הכולל פ"ז ס"ב וש"נ).

105 לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר הי"ד.

106 לעיל ע' 158 ואילך.

107 נוסח „מרות" לחתן בראשית.

108 ישע"י י"א, ט.

109 וי"ל שהשלימות דחמשה עשר בשבט לגבי השלימות דחמשה עשר שבכל חודש (כג"ל ס"ד) היא מעין ודוגמת השלימות ד,כמים לים מכסים לגבי השלימות ד,מלאה הארץ דעה את ה'.

110 כמק"א נתבאר, די"ל, ש,מלאה הארץ דעה את ה' הוא כנגד, ישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, ו,כמים לים מכסים הוא כנגד יודעים דברים הסתומים, ומכיון שהרמב"ם מקדים ויודעים דברים הסתומים ואח"כ מוסיף, וישיגו כו' כפי כח האדם, שמשע, שגם ידיעת דברים הסתומים, כמים לים מכסים, באה באופן של

עושי פרי, פירותיהן ופירי פירותיהן עד (סוף¹¹³ ה'עולם).

והוראה מיוחדת בנוגע לאלו שזכו להיות שלוחים ושלוחי שלוחים דכ"ק מריח אדמור נשיא דורנו שלוחו של הקב"ה (נוסף לכך שאור"א מישאל הוא שלוחו של הקב"ה) — שבהמשך ליום ההילולא ושלמותו בש"ק שלאחריו בחמשה עשר בשבט ראש השנה לאילן, יוסיפו בענין השליחות ע"י מינוי שליח נוסף — שליח עושה שליח, אפילו מאה שלוחים¹¹⁴ (כמדובר כמ"פ).

והדגשה מיוחדת בנוגע לפעולה בחינוך ילדי ישראל (כההכרזה-הבקשה שהשנה היא "שנת הילד והילדה") — כי, כל ילד וילדה (שאצלם ניכר בגלוי יותר צמיחת וגידול הגוף) נמשלו לשתיל רך שצריך לשמור עליו ולטפל בו במסירות רבה כדי שיצמח להיות אילן עושה פירות טובים, כולל וב- מיוחד — ע"י פעולתן של נשי ישראל¹¹⁵, שיש להן בטבען תכונות מיר-

להתעלות לדרגא נעלית יותר בידיעת ה', שלכן מתחיל עוה"פ — אבל מחדש — יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי כו", ידיעת אלקות באופן נעלה יותר, עד שגם דרגא נעלית זו (בסיומו ס' הרמב"ם) ממלאה כל מצי- אותו, מלאה גוי דעה את ה', ויתירה מזה, כמים לים מכסים, ומתחיל מחדש.

יג. מכל זה הוראה — "החי יתן אל לבריו" — בנוגע למעשה בפועל:

בעמדנו ביום הש"ק דחמשה עשר בשבט, שבו קיימא סיהרא (דחודש שבט) באשלמותא, ובו ראש השנה לאילן — צריכה להיות העבודה בכל עניני התומצ"צ באופן של צמיחה חדשה, שלא בערך גם לגבי שלמות העבודה שלפנ"ז, כולל גם השלימות דיום ההילולא העשירי בשבט.

ובפרטיות יותר — צמיחה חדשה בעניני העבודה והשליחות דבעל הילד- לא, יוסף שבדורנו, בהפצת התורה¹¹⁶ והיהדות כולל הפצת המעיינות חוצה, לעשות מאחר"ב, בדרכי נועם ודרכי שלום, אבל בתוקף דקדושה, מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל, כולל וב- מיוחד — שהפעולה בזה היא באופן של "עץ עושה פרי", הינו, שגם המושפעים נעשים פירות שמהם צומחים אילנות

113 ע"ד לשון חז"ל — זבחים לו, ב. בכורות סו, א. שפירושו הפנימי — שעושים. סוף' להעלים והסתר ד'עולם'.

114 קידושין מא, א. ושי"ב. וראה רמב"ם הל' גירושין פ"ג ה"ד.

115 להעיר, שמעלת נשי ישראל מודגשת במיוחד בהפסטה (נוסף על המסופר בפרשתנו ע"ד השתתפותן כשירת הים, ותקח מרים וגו') — ותשר דבורה' (ראה לקריד חיד תשא, א. לקריש ח"א ע' 139 ואילך), וכן בס' דמית (שמתחילין לקרוא בתפלת מנחה) — "כה תאמר לבית יעקב, אלו הנשים, ואח"כ ותגד לבני ישראל, האנשים (יתרו) יט, ג ובמכילתא ופרשיי. וראה לקריד ח"ג תקע"א, ב ואילך).

(*) להעיר גם מזכרונות כ"ק מריח אדמור נשיא דכ"ק ח"ב פ"ג ע"ד חשיט ע' 42. ספר הזכרונות ח"ב פ"ג ע"ד בקיאונה ולמדנותה של הרבנית רחל ניע, וקנתו של

השנה ב"כ האדם, ואילו הענין ד'מכסים' הוא ביחס לדרגא נעלית יותר, כבטנים.

111 קהלת ז, ב.

112 כולל גם להשפיע על יהודים נוסטים שיצטרפו ללימוד שיעור היום ברמב"ם, שעי"ז תהי' אצלם מעלת לימוד וידיעת הלכות כל התורה כולה, כמדובר כמ"פ.

פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, כולל גם — להסביר להם (בסגנון המתאים להם) תוכן העניין ד'ראש השנה לאילן', צמיחה וגידול בכל עניני יהדות, תורה ומצוותי', להיות אילנות עושי פירות טובים.

טו. ויהי'ר שע"י ההוספה במעשינו ועבודתינו באופן של צמיחה, החל מקבלת החלטה טובה שמביאה תיכף את השכר¹¹⁹ — נזכה תיכף ומיד לצמיחה האמיתית דכללות ישראל בגאולה האמיתית והשלימה (לאחרי הזריעה שע"י הגלות¹²⁰, ובפרט לאחרי אריכות הגלות כו') ע"י משיח צדקנו — „צמח¹²¹ שמו¹²²“, את צמח דוד עבדך מהרה

חדות וגישה מיוחדת לטפל ולחנך הילדים בדרכי נועם וכו'.

יד. וכדאי ונכון להתחיל בענין של מעשה בפועל תיכף ומיד, באופן המותר ושייך ביום השבת — שע"י יתוסף גם בקיום ההחלטות הטובות בפועל ממש לאחר השבת:

א) הוספה בענין הצדקה — אהבת ישראל ואחדות ישראל — ע"י החלשה על סכום מסויים (לא רק החלטה כל-לית)¹¹⁶, שיפרישו מיד בצאת השבת¹¹⁷.

ב) הוספה בחינוך הילדים — לעורר את הילדים אודות קיום המנהג¹¹⁸ דאכילת מיני פירות של אילנות, ובפרט

עליד¹¹⁹, ובימינו אלו לא מצוי שיהיו תרנגולים וכירב שמונותיהם עליך (כפי שהי' רגיל בדורות שלפנ"ז בעיירות הקטנות).

כ"ז היו רק בנוגע להאכיל העופות וכירב, אבל בדאי שיש לספר לילדים כל הנ"ל, ובמיוחד — לנטוע בהם מדה טובה של רחמנות על בעלי חיים (שמתבסאת גם בסיפור דהאכלת העופות), ורחמי על כל מעשירי (תהלים קמה, ט. וראה בי"מ פה, א. רמב"ם סוף הלי עבדים).

119) ראה תענית ח, ב. שריע אריח סו"ס תקעא.

120) ראה תרי"א ריש פ"רש"תנו. ובארוכה — תרי"א ש"ס.

121) ראה ס' מעייני הישועה (קה"ת, תשמ"ח) ע' 150. ושי"נ.

122) להעיר מלקוטי לוי"צ (אג"ק ש"ס), ש(ר"ה) לאילנות לשון רבים הוא ה"ב עצים דעה"ח ועה"ד, הרומזים על אמונה ודעת. . . והוא שיתחברו ב" העצים הללו יחדיו. . . והוא האמור לימות המשיח והאמונה אזור חלציו, והסיוס הוא בדעת, כי מלאה הארץ דעה את ה'.

116) נוסף על האפשרות לקיים מצות צדקה ע"י אכילה ושתי', וכן ע"י צדקה רוחנית.

117) אפילו בלילה (ראה ירושלמי שקלים פ"ה ה"ד) (ובמוצאי ש"ק, שיש מקפידין להמנע מהוצאת ממון) — ע"י שימירש הממון לעצמו, ויתנו בפועל (לגבאי צדקה או לעני בעצמו) כבוקר.

118) להעיר גם משיחת כ"ק מ"ח אדמור" (סה"ש תשי"ב ע' 73) אודות המנהג שקבע המהר"ל מפראג בנוגע לשבת שירה — לקבץ ילדי ישראל ולספר להם הסיפור דקרי"ם, כולל גם שילדי ישראל קטפו פירות מהאילנות שצמחו בקרקע הים והאכילו את הציפורים והצטרפו לשירת בני, ומסיים, שאח"כ חילקו לילדים, קאש"ע שיתנו לתרנגולים והציפורים. אלא שלא ראינו שבי"ק מ"ח אדמור"ר נהוגו כן (אף שסיפר ע"ד המנהג).

[יר"ל מהטעמ"א לזה — מ"ש אדה"ז בשו"ע (ארי"ח סכ"ח ס"ח), יש נוהגים לתת חטים לפני העופות בשבת שירה, ואינו נכון שהרי אין מונותיהם

רבינו הזקן, שפעם אירע שנקרע העירוב כשחזרו בשבת מביה"כ, וכשהתחילו להתפלל הלומדים והגאונים ולא הגיעו למסקנא ברורה, פנה ר' ברוך לבתו הרבנית רחל, באמרו, תג' הרי בקיאה בשו"ע, אמרי נא מה עלינו לעשות, וענתה הדין מפורט כמו שכתוב בשו"ע, וכן עשו.

*) דפסק בהמ"א ש"ס. ודלא כמו שמטיק ב"ס חוספת שבת ש"ס (הובא ב"ס אורחות חיים ש"ס) — ואפשר דכיון שנהגו כן לש"ס מצוה, דמרגלא בפומיהו שהעופות אמרו שירה בי"ס, לכן אין לזקופיד בכ"ד.

נחלים גו' והיתה מסילה לשאר עמו גו'
כיום עלותו מארץ מצרים¹²⁹,

אז ישיר משה ובני ישראל¹³⁰ —
ישיר . . לשון עתיד¹³¹, מכאן רמז
לתחיית המתים מן התורה¹³², „את
השירה הזאת¹³⁰ — עשר שירות הן,
הראשונה שנאמרה במצרים וכו'¹³³
העשירית לעתיד לבוא, שנאמר¹³⁴ שירו
לה' שיר חדש . . לשון זכר . . תשועה
העתידה לבוא לא יהא אחרי שעבוד¹³¹;
והמשך וסיום השירה — „מקדש אדני
כוננו יידיד¹³⁵, „בשתי ידיים, ואימתי יבנה
בשתי ידיים, לעתיד לבוא, שכל המלוכה
שלו" — „ה' ימלוך לעולם ועד¹³⁶,

ועד לסיום הפרשה — „מחה אמחה¹³⁷
את זכר עמלק מתחת השמים", כולל גם
מינוי מלך (שקודם למחיית זרעו של
עמלק) — המלך המשיח¹³⁸, ובנין בית
הבחירה (שלאחרי מחיית זרעו של
עמלק) — בית המקדש השלישי¹³⁹,
כמארז¹⁴⁰ „שלוש מצוות נצטוו ישראל

הצמיח¹²³ — תיכף ומיד ממש, בשבת
שירה¹²⁴ דשנה זו (שנת העיבור¹²⁵),
ה'תשמ"ט, שסימנה „תשמש ירך¹²⁶."

ובלשון ותוכן הכתובים דפרשת הש'
בוע:

„בשלח פרעה את העם" — שאפילו
פרעה (המלך דמצרים, אשר, „כל המל-
כיות נקראו ע"ש מצרים¹²⁷) בעצמו
שולח את בני מהגלות¹²⁸,

קריעת ים סוף — שקשור עם בקיעת
הנהר לעתיד לבוא, „והכהו לשבעה

(123) ואז תהי' גם שלימות הצמיחה בעולם —
שאפילו אלני סרק יעשו פירות (תרי"ב בחוקתי טו, ד
— נוסף על מ"ש בכתובות קיב, ב כנוגע לאילני סרק
שבא"י. וראה לקו"ש חס"י ע' 531 בהערה).

(124) להעיר גם מסיום וחותם מזמור פ"ו —
„ושרים כחוללים כל מעיני בך", ובמדרש תהלים:
„כשם שהבארי נובע מים חדשים בכל שעה, כך
ישראל אומרים שירה חדשה בכל שעה. ההי"ד ושרים
כחוללים כל מעיני בך. רבנן אמרי, כשם שאומרים
האנשים שירה כך אומרים הנשים שירה, שנאמר
ושרים כחוללים כל מעיני בך, ואומר גז נעול אחותי
כלה גז נעול מעין חתום."

(125) להעיר מהמבואר כחדאג מהרשא
שכהנרה 24 — הקשר והשייכות דסוד העיבור
השייך ליוסף שעל ידו תהי' ביטול מלכות זרע עשו
(רומי), שאז יהי' השם שלם והכמא שלם (חותם
וסיום פרשתנו), ע"י.

(126) ל' הכתוב — ראה טו, ג.

(127) ב"ר פס"ו, ה.

(128) ראה תו"א פרשתנו (סא, ג) שפרעה „הי'
משלח פארות וענפים ועושי פרי למעלה את העם
כו' והוא הוא כחי' כח הצומח להצמיח יצועת
ישראל."

(129) ישע"י יא סו"טו. וראה תו"א פרשתנו סב, א
ואילך. ובארוכה — תו"ח שם קעח, א ואילך. ועוד.

(130) טו, א.

(131) מכילתא עה"פ.

(132) פרש"י עה"פ. וראה מכילתא שם.

(133) כולל גם (שירה), „השישית שאמרה דבורה
וברק" — הפסרת שנת שירה.

(134) ישע"י מב, יו"ד.

(135) טו, יז.

(136) שם, יח ובפרש"י.

(137) לא רק „תמחה" (ס"פ תצא), אלא גם
„אמחה" — הקביה בעצמו.

(138) שאז יהי' גם „ראש השנה למלכים" (לאחרי
ובסמיכות לראש השנה לאילין) בתכלית השלימות.

(139) שהציווי על בנינו נכלל בציווי הכללי
ועשו לי מקדש" (ראה רמב"ם ריש הל' ביהבח" —
ע"ד וכדוגמת הדיבור והשירה כשירת הים (לפני
הקמת המשכן) אודות ביהמ"ק השלישי.

(140) סנהדרין כ, ב. רמב"ם ריש הל' מלכים.

(*) עפ"י יש לפרש פסוק עולי באר ענו לה, וכן
ונהג באר בשדה, ואר"ל זו ציון כו', דו"נין, שכנס"י
הם בבחי' באר שנובע מים חדשים בכל שעה" (יהל
אור עה"פ).

אלקים¹⁴¹ בציון, כי, לציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון".

(144) כולל גם שם הוי' שכאלקים יחשב לגבי גילוי שם הוי' שלמעלה ממנו, כמיש. הוי' הוא האלקים, ועד ז' פעמים הוי' הוא האלקים שאמרים בנעילת יזהכים (מיח סוף מס' יומא. הובא ונתבאר בלקו"ת דרושי שיש סה, סעי' ואילך) — כמודגש גם בסיום והתחלת הרמב"ם, שההשגה והידיעה בשם הוי', יסוד היסודות ועמוד הזכמות ר"ת הוי', במחזור החדש היא בדרגא נעלית יותר בשם הוי', עד שההשגה בשם הוי' במחזור שלפניו תחשב כהשגה בשם אלקים, ובעילוי אחר עילוי ממחזור למחזור כו.

(*) ובכללות — הוי' דלתתא והוי' דלעילא, כמיש בפרשתנו (יד, לא). ויראו העם את הוי' (דלתתא) ויאמינו בהוי' (דלעילא) — תוי"א פרשתנו סא, סע"ד ואילך.

בכניסתן לארץ. למנות להם מלך. . ול- הכרית זרעו של עמלק. . ולבנות בית הבחירה".

ובהמשך לזה מתחילים לקרוא (במנחה) פ' יתרו, הפרשה דמתן-תורה — תורה חדשה מאתי תצא¹⁴¹, ועד אשר לא ילמדו עוד איש את רעהו גוי כי כולם ידעו אותי¹⁴², כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

וכל זה — כאמור — עי"ז שמוסיפים עתה עוד יותר בענין הצמיחה, כלשון הכתוב¹⁴³, ילכו מחיל אל חיל, ובאים תיכף ומיד לסיומא דקרא — יראה אל

(141) ישע"י נא, ד. ויקיר סי"ג, ג.

(142) ירמי' לא, לג.

(143) תהלים סד, ח.

לזכות
ב"ק אדמו"ר שליט"א